

## CORTES DE MONZON DE 1362

Estas Cortes, generales a los Reinos de la Corona de Aragón, están motivadas por las mismas razones que las de 1358 y 1360, la guerra con Castilla. Rota la paz de Terrer por el castellano, Pedro el Ceremonioso ante el peligro y la carencia de medios económicos decide solicitar la colaboración de los reinos<sup>1</sup>. Convocadas el 4 de noviembre de 1362 sufrirán diversos aplazamientos hasta que el 23, estando presente el rey, formula su proposición y petición de ayuda. Las Cortes, por voz de Fernando, hermano del rey, Marqués de Tortosa y señor de Albarracín, se darán por enteradas y dilatan su respuesta en espera de una deliberación.

El 1 de diciembre, en reunión que el rey tiene con los tratadores de las Cortes, les da noticia de la posibilidad de que venga en su ayuda el conde de Trastámara con otras gentes armadas, apremiando la contestación sobre la ayuda que los reinos están dispuestos a conceder.

Habiendo decidido que ésta sea de 250 mil libras distribuidas entre los tres reinos: Aragón, 60.000; Valencia, 53.000, y Cataluña 122.000, junto a las 15.000 de Mallorca, sin embargo, no llegan a un acuerdo sobre la manera de distribuirla entre los brazos. Tanto se retrasan en esta decisión que el 11 de febrero, en términos duros, el rey reprocha la actitud remisa de sus naturales, exceptuando los catalanes que habían llegado ya a una solución<sup>2</sup>. Al fin se somete al criterio real el efectuar la distribución que en el reino de Valencia corresponderá, al brazo eclesiástico 13.000 libras; al de los nobles: 15.000, y al real: 25.000.

Las ciudades que aparecen convocadas en estas Cortes son Valencia, Játiva, Alcira, Sagunto, Morella, Burriana, Alpuente, Castellhabit y Ademuz, las mismas que lo habían sido en 1358, y que en 1360 se amplió a Jijona y Penáguila, que no aparecen en esta ocasión<sup>3</sup>. Parece ir afirmándose un criterio fijo sobre qué ciudades se convocan y asisten a las Cortes. Más aún, una costumbre se ha ido creando en el

---

1. Para estos hechos sigue siendo fundamental, R. D'ABADAL, *Pedro el Ceremonioso y los comienzos de la decadencia política de Cataluña*, prólogo al t. IV de la *Historia de España* dirigida por R. MENÉNDEZ PIDAL, y del que se ha publicado en 1972 versión catalana como libro independiente.

2. El discurso del rey Pedro se publicó por R. ALBERT i J. GASSIOT *Parlamentes a les Corts Catalanes*, Barcelona 1928, págs. 24-26.

3. S. ROMEU, *Aportación documental a las Cortes de Valencia de 1358* en *AHDE* 43 (1973) 385-427 y de la misma autora *Cortes de Valencia de 1360* en *AHDE* 44 (1974) 675-712.

estilo de proceder y de ello da testimonio el capítulo de condiciones de la oferta del reino de Valencia presentado por el brazo real. En la elección de clavarios y diputados de dicho brazo, que será anual y por el tiempo que dure la oferta, el primer año los cargos recaerán sobre dos ciudadanos de la ciudad de Valencia y los otros dos uno debe ser de la ciudad de Játiva y otro de las villas reales, siendo entre éstas Morella la que tiene la primera voz en Cortes después de las ciudades. Sin embargo, en esta ocasión, y sin que cause perjuicio en su derecho, ante la situación especial en que se encuentra el reino, voluntariamente cede y consiente que el primer año en su lugar proceda a elegirse el diputado entre los de la villa de Alcira: "...e com la vila de Morella haia les primeres veus en cort apres les ciutats e per consequent degues elegir deputat per si mateixa en lo primer any, mas considerada la distancia qui es de la dita vila a les fronteres del dit Regne en les quals los dits deputats an a estar lamaior partida del any a la celeritat de les affers de la guerra. ". Asimismo se fijan una serie de condiciones que tratan de asegurar la independencia en la recaudación de la ayuda y su distribución frente al rey y sus oficiales.

En cuanto al brazo eclesiástico, aparece presidido por el obispo de Valencia, asistiendo el capítulo de la sede episcopal, los abades de Valdigna y Benifazá junto a las órdenes militares de Santa María de Montesa y de Calatrava, así como el comendador de Montalbán. La representación es, pues, más reducida que lo fuera en 1358 ó 1360, algunos de los ausentes en esta convocatoria al reino de Valencia, sin embargo, estarán presentes con el de Aragón o el Principado de Cataluña. Así el Arzobispo de Zaragoza, el Castellano de Amposta, el Obispo de Segorbe y Santa María de Albarracín y el Obispo de Tortosa

En el brazo nobiliario aparece, en primer lugar, la carta de convocatoria al Conde de Denia, tío del rey, que encabeza las dirigidas a este brazo, que se agrupará en 15 nobles y 32 caballeros y generosos, número no excesivamente elevado comparado con los restantes reinos. Pese a que en las convocatorias se atiende a esta diferenciación entre nobles y caballeros, no componen un cuarto brazo como en Aragón, sino que quedan constituidos en tres como ocurre en el principado de Cataluña, y así puede comprobarse en la elección a que proceden de 32 tratadores para decidir sobre el modo de ordenar y repartir el subsidio. Aragón designa dos representantes por la iglesia, dos por los nobles, dos por caballeros y tres por ciudades; Cataluña y Valencia tres por iglesia, tres "pro baronibus et militibus" dice Cataluña y "pro nobilibus et militibus" Valencia, y, por último, tres por las ciudades. Mallorca procede sólo a la designación de tres por la iglesia y tres por las ciudades<sup>4</sup>

4. Sobre la forma que participó Mallorca en la ayuda económica puede verse la alusión que a estas Cortes de Monzón se hace en las de

Junto a la concesión del servicio, en estas Cortes se aprobarán una serie de fueros para el reino de Valencia en sesión pública celebrada en la iglesia de Santa María de Monzón el 8 de marzo de 1363, fueros que reagrupados en 46 rúbricas serán impresos en 1482 y posteriormente incorporados a la recopilación sistemática de los fueros valencianos en 1547-48. Entre ellos recordamos la reiteración sobre la obligación de celebrar cortes a los valencianos cada tres años y que sólo el rey o su primogénito puedan reunir las mismas<sup>5</sup>.

### PROCESO DE LAS CORTES DE MONZON DE 1362

*Processus factus et ordinatus super convocationem curiarum generalium facta per dominum Regem in villa Montissoni An. 1362 Jacobo Conesa. Scrip. Dom. Reg.*

In christi nomine. Noverint universi. Anno a nativitate domini Millesimo Trecentesimo Sexagesimo Secundo die X Octobri. Illustrissimus princeps et dominus dominus Petrus Dei gratia Rex Aragonie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice, Comesquem Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Cum Rex Castille proditorie et inique pacem firmatam In manibus Reverendi domini Guidonis, divina providentia Portuensi Episcopi Sancte Romana Ecclesie cardinale apostolicem sedis legati, iuramentis et homagiis et aliis penis spiritualibus et temporalibus roboratam, inter ipsum dominum Regem ex una parte et dominum Regem Castelle ex altera rumpisset et violasset, movisset quod seu suscitasset guerram moviter contra ipsum dominum Regem et invasisset subito terras suas ac villarum Calatayubi et alia loca diversa dicti domini Regis cepisset et plura invadere et capere conaretur faciendo et continuando guerram validam contra ipsum dominum Regem et terras suas. Per tantum, dictus dominus Rex volens prosecutioni dictarum curiarum ut conveni et providere constitutus personaliter, in villa propi deliberavit celebrare curias generalis gentibus suis Regnorum et terrarum cismarinarum et etiam Regni Maiorice, in villa Montissoni ad quartam diem mensis Novembri proximum instantis ad quas quidam curias fuerunt vocati literatorum ecclesiasticorum, prelati, Barones, milites et Capitula seu collegia ac universitates, Civitatum et villarum et locorum Regalium dictorum Regnorum in forma sequenti.

---

Barcelona-Lérida y Tortosa de 1364-65 publicadas por la R. ACADEMIA DE LA HISTORIA *Cortes de los antiguos Reinos de Aragón y de Valencia y Principado de Cataluña III* (Madrid 1896-1919) 149.

5. S. ROMEU, *Catálogo de Cortes valencianas hasta 1410* en *AHDE* 40 (1970) 595.

## CONVOCATIO

Petrus et venerabili in christo pater Vitali divina providentia episcopo Valentie. Salutem et dilectionem. Bene scitis qualiter Rex Castille non erubescens iniquo et proditione rumpere pacem inter nos et ipsum firmata in manibus legati apostolici juramentis et homagiis, et aliis penis spiritualibus et temporalibus roboratam, occupavit villam Calatayubi et alia nostra et plura mittitur occupare dampnaque gravia intulit terris et subditos nostris varia et diversa. Unde cum nos oporteret suis iniquis falsis et previis conatibus obviare. Et ob hoc generales curias nostris fidelibus subditis Regnorum et terrarum nostrarum cismarinarum, et etiam Regni Maiorice in loco Montissoni die quarta instantis mensis Novembris providimus indicendas ut in dictis curiis tractaretur de prosecutione dicte guerre, videlicet de subsidiis et aliis provisionibus et ordinationibus, circa defensionem rei publice Regnorum et terrarum nostrarum, utilibus et oportunuus. Taliter quod ipsa res publica illesa remaneat et loca occupata nostra corona Regie reintegrentur, et previis conatibus dicti Regis obiectur viriliter prout decet, propterea vos instante requirimus quod dictis die et loco ubi nos dantus deo erimus infallibiter intersitis. Et ut defensione dicte rei publice celerius occurreretur volumus et intendimus quod de premissis et non aliis tractetur in curiis antedictis. Datum propi sub nostro sigillo secreto X die Octobri anno a nativitate domini MCCCLX secundo. Visa.

Sub proxima dicta forma fuit scripta prelati Regni Valencie infrascriptis.

Venerabili et Religioso fratri Petro de Tous, Magistro ordinis sancte Marie de Montesia.

Venerabili et Religioso fratri Petro Munyic, Magistro ordinis Calatrave.

Venerabili et Religioso Abbati Monasterii de Vallisdigne.

Venerabili et Religioso Abbati Monasterii de Benifaçano.

Venerabili et Religioso Ferdinando Gomeci Dalbornoz, Comendatori Montis Albani.

Dilectus nostris Capitulo Ecclesie Valencie.

Petrus etc. Egregio et spectabili vero Alfonso Comiti Denie militi, consanguineo nostro carissimo. Salutem et dilectionem. Bene scitis qualiter Rex Castille non erubescens inique et proditorie rumpere pacem inter nos et ipsum firmatam in manibus legati apostolici, iuramentis et homagiis, ac aliis penis spiritualibus et temporalibus roboratam ac simile proxime registratam forme prelatorum, missi qui loco requirimus fuit positum dicius et mandamus. Datum ut supius, visa,

Et fuit scriptum sub dicta forma Nobilibus et militibus infra scriptis videlicet.

Nobili et dilecto nostro heredi Petro domini de Exerica.

Nobili et dilecto nostro Gilaberto de Scintillis, militi.

Nobili et dilecto nostro Olfo de Proxida, militi.  
Nobili et dilecto nostro Petro Maça, domicello.  
Nobili et dilecto nostro heredi nobilis Petro Raymundi de Rivosico.  
Nobili et dilecto nostro Johanni de Villariacuto, domicello.  
Nobili et dilecto nostro Roderico Didaci, domicello.  
Nobili et dilecto nostro Johanni Didaci, domicello.  
Pari modo fuerunt scriptum militibus infrascriptis.  
Vitali de Villanova.  
Raymundo de Villanova,  
Raymundo de Tous.  
Galcerando de Tous.  
Francisco de Scentillis.  
Berengario de Ripullo.  
Guillermo Gasconis.  
Johanni Eximini de Montetornesio.  
Eximeno Petri Doriç.  
Petrus Bohil.  
Raymundo Castellani.  
Johannis de Bellvis, domicello.  
Heredi Petri de Villanova.

Item fuit scriptum universitatibus dicti Regni sub hac forma.

Petrus. Dilectis et fidelibus nostris juratis et probis hominibus civitatis Valencie. Salutem et dilectionem. Bene scitis qualiter Rex Castille non erubescens inique et proditorie, item usque ibi cum decet, propterea vobis dicimus et mandamus, quantus constituatis ex nobis syndicos vestros providos, deum timentes et honorem Regie Corone nostre ac bonum publicum Regnorum et terrarum nostrarum zelantes, plenam potestatem habentes tractandi, faciendi et firmandi omnia et singula que super premissis tractabuntur et firmabuntur in curiis antedictis quod dictis die et loco ubi nos dante deo erimus, faciatis infallibiliter interesse. Et ut defensione dicte rei publice celerius tractetur, volumus et intendimus quod de premissis et non aliis tractetur in curiis antedictis. Datum ut supius, visa.

Sub hac forma fuit scriptum universitatibus infrascriptis.

Fidelibus nostris juratis et probis hominibus Civitatum Xative.

Ville Algezire.

Ville Murviedro.

Ville Morelle.

Ville Burriane.

Item fuit scriptum singulis litteris Comiti Riparcie et Denie, et Nobili Petrus Maça ut previis sint vocatis ad curias, nullo modo recedant in Regno Valencie, imo remaneant in eadem insistendo expeditioni guerre, quod mittatus suos procuratores.

Et Eximino Petri Doriç militi Alcaydo Castri Xative ut remaeant in ipso castro per custodia eius previis ad curias sit vocatus

Item fuit scriptum Inclito Inffanti Ferdinando, Nobili Gilaberto de Scintillis et Vitali de Viilanova singulis litteris clausis ex citati curiis ut omnimodo veniant ad curias ad quas per alias litteras sunt vocati, et quod non deficiant nullo modo.

Item Raymundo de Villanova simili ac veniat dummodo negocia sibi comissi in Regno Valencie super pacta procuranda sint expedita.

Item sunt scriptis illis de consilii domini Regis qui sunt Valencie, qui per tempore festinos presentari omnes predictas litteras tam patentes quod clausis, ne presentari illis quibus diriguntur propter termini brevitate.

Convocatio prelatorum de Gerunde et aliud citra.

Petrus etc. Venerabili in christo patri Petro, divina providentia Ecclesien Episcopo. Salutem et dilectionem. Bene scitis qualiter Rex Castille non erubescens inique et proditorie rumpere pacem ac similis in omnibus litteris missis prelati Regni Valencie. Datum ut supra, visa.

Similis fuerunt facte et misse prelati infrascriptis videlicet.

Enneco Episcopo Gerundensi vel eius vicariis eo absente.

Guillermo Episcopo Urgellensi.

Abbati Campirotundi.

Abbati Balneolarum.

Abbati, sancti Michelis de Cuxano.

Abbati Monasterii Arularum.

Abbati Sancti Martini de Canigo.

Abbati Monasterii de Rosis.

Baronibus et militibus Cathalonie infrascriptis sunt scriptum eo modo quod illis de Regno Valencie.

Inffanti Raymundo Berengarius Comiti Impuriarum.

Bernardo de Capreria, patri.

Bernardo de Capreria, Comiti Ausome, filio.

Dalmacio vicecomiti de Rocabertino.

Andree de Fenolletto, vicecomiti Caneto et Insula.

Bernardo de Sono, vicecomiti de Evolo.

Guillermo Galcerandi de Rocabertino.

Petro Galcerandi de Pinosio

Francisco de Cerviano.

Gilaberto de Crudilis, de Peratallada.

Berengario de Crudilis, de Bastiacano.

Eymerico de Cintillis.

Petro de Maleano.

Ita sunt Nobilis.

Subscripti sunt militis.

Francisco de Perilionibus.

Berengario de Ulmis.

Heredi Francisci de Fulero castro.

Bernardo de Senesterra.

Galcerando de Vilarig.  
Heredi Bernardi Guillermi de Fuxano.  
Heredi Petri de Vilademano.  
Item suit scriptum universitatibus infrascriptis Cathalonie eo modo  
quod illis Regni Valencie.  
Iuratis et probis hominibus civitatis Gerunde.  
Consulibus et probis hominibus ville Perpiniani.  
Podii Ceritani.  
Cauqueliberi.  
Berge.  
Campirotundi.  
Villefranche Confluentis.  
Item Iuratorum.  
de Figueriis et.  
Turricelli de Montegrino.

#### ARAGONIE

Item fuit scriptum illis de Regno Aragonie subscriptos eo modo quo  
illis de Regno Valencie et de Cathalonie, videlicet.  
Archiepiscopo Cesarauguste vel eius vicariis eo absente.  
Episcopo Tirasonensis.  
Episcopo Oscense.  
Episcopo Albarracino.  
Abbati Montis Aragonis.  
Abbati Sancti Johannis de la Penya.  
Abbati Monasteri de Petra.  
Abbati Monasteri de Roda.  
Abbati Monasterii de Beruela.  
Castillano Emposte.  
Priori Sancte Marie Maioris, civitatis Cesarauguste.  
Item Capitulo dicte Ecclesie Cathedralis.  
Item Capitulo Ecclesie Oscensis.  
Item capitulo Ecclesie de Albarracino.  
Item capitulo sedis Cesarauguste.  
Item capitulo Ecclesie Tirasonensis  
Item Nobilibus infrascriptis.  
Inclito Infanti Martino.  
Heredi Comiti Lune.  
Petro de Luna.  
Johanni Martini de Luna.  
Blasco de Alagone.  
Johanni Eximini Durrea.  
Ludovici Cornelii.  
Philipo de Castro

Petro Ferdinandi, domino de Ixar.  
 Johani Ferdinandi de Vergua.  
 Item militibus infrascriptis.  
 Lупpo de Gurrea.  
 Raymundo de Tarba.  
 Petri Eximini de sancto Petro.  
 Petro Eximini Demбun.  
 Petro Jordani Durries.  
 Jordano Petri Durries.  
 Garsie Luppi de Sesse.  
 Garsie Luppi de Luna.  
 Domino Cerdani, iusticie Aragonie.  
 Item sunt scriptum universitatibus infrascriptis Regni Aragonie.  
 Iuratis et probis hominibus Civitatum.  
 Cesarauguste.  
 Osce.  
 Turolii.  
 Barbastri.  
 Jacce et  
 Tirasone.  
 Item villis Daroce et Alcanicii.

Item fuit scriptum Matheo Adriani prothonotario, qualiter pro expeditione negocii et propter brevitatem termini prefixi ad curias celebrandas fuerat scriptum cum litteris sigilli secreti omnibus supra nominatis, tam de Regnis Aragonum et Valencie quod de Cathalonie, in qua littera dicto prothonotario missa fuerunt interclusa nominatum prelatorum quod Baronum, militum et universitatum, quibus ut predicte fuit scriptum cum sigillo secreto. Et fuit sibi missa forma literarum et mandatum per sub eadem forma et datum scribetur regnicolis Registris scribanie convocationis curiarum omnibus aliis quibus est assuetum scribere, tam de dictis Regnis Aragonie et Valencie quod de Cathalonie. Item etiam quod scribetur celeriter illis de Regno Maiorice sub eadem forma.

Item fuit scriptum singulis litteris Episcopo Tirasone, Magistro Calatrave, Petro Eximini de sancto Petro, Ludovico Corneli, Johanni Martini de Luna, Jordano Petri Durries, Gerenti vices Gubernatorum, Petro Jordani Durries majordomo, ac Lupo de Gurrea, ut previis sint vocati ad curias non veniant quinimo remaneant in Aragonum intendentes circa expeditionem guerre et et defensionem Regni quod mittatus procuratoris suos.

Item fuit scriptum Jacobo de Rochafort, Bauilo Generali Aragonie et domino Luppi Sarnes, Merino Cesaraugusta, que sint cum domino Rege in dictis curiis Montissoni.

Item omnes littere predicte de Aragonie fuerunt misse per certum dicto Jacobo de Rochafort et mandamus sibi ut per festinos cursores curias faceret presentari



Item fuit scriptum procuratori Regio Comitatum Rossillioni et Ceritanie quod litteras Comitatum ipsorum qui sibi fuerunt tradite faceret presentari per festinos tempores.

Item fuit scriptum Vicario et Baiulo Gerunde ut litteras episcopatus Gerundense quo eis misse fuerant, faciant presentari per festinos tempores.

Subsequenter vero dominus Rex, existens in loco de Volono die videlicet XVIII dicti mensis octobri, ex certis curias prorrogavit terminum seu diem assignatam ad celebrandum dictas curias et mutavit etiam forma convocationis ipsarum curiarum, Qua forma literaturum missarum prelati talis est.

Petrus etc. Venerabilibus in christo patri Petro divina providentia Episcopo Gerunde vel eius vicariis. Salutem et dilectionem. Licet pridie per alias nostras litteras vocavimus vos ad generales curias in villa Montissoni IIII die instantis mensis novembre celebrandas ad prosequendum guerram inter nos et Regem Castille vigentem, prout in dictis litteris lacius continetur. Tamen que ex aliquibus causis pervenientibus post dictas litteras emanatas, nequimus dicta die celebrationi dictarum curiarum commode interesse propterea dictas litteras habentes per nullas ac si a nostra curia minimis emanassent dictas generales curias ad tractandum et firmandum de prosecutione dicte guerre et ad eam pertinentibus dumtaxat. In dicto loco Montissoni ad X die mensis Novembri deucum presentis curie incidendas, vos requirentes et monentes instanter dictam X die mensis novembri in dicto loco Montissoni, ubi nos dante Deo erimus dicta decima infallibiliter intersitis. Datum in loco de Volono sub sigillo nostro secreto XVIII die octobri anni a nativitate domini millesimo CCCLX secundo.

Similis littere fuerunt misse infrascriptis prelati videlicet.

Venerabili in christo Petro divina providentia Episcopo.

Religioso et dilecto nostro abbati Campirotundi.

Religioso et dilecto nostro abbati Monasterii Arularum.

Religioso et dilecto nostro abbati Balneolarum.

Religioso et dilecto nostro abbati sancti Michelis de Cuxano.

Religioso et dilecto nostro abbati sancti Martini de Canigone.

Religioso et dilecto nostro abbati Monasterii de Rosis.

Sub eadem forma fuit scriptum nobilibus infrascriptis hoc mutato quod ubi dicitur, vos requirentes et monentes instanter fuit appositum, mandantes vobis videlicet.

Nobilis.

Inclito Inffanti Raymundo Berengarii Comiti Impariarum, patruo nostro carissimo.

Nobili et dilecto nostro Bernardo de Capreria militi, patri {  
Nobili et dilecto nostro Bernardo de Capreria militi, comiti { Milites.  
Ausonie, filio.

Nobilio et dilecto nostro Dalmacio vicecomiti de Rocabertino, nostro domicello.

Nobili et dilecto nostro Andree de Fenoletto, vicecomiti Insula et Caneto, domicello.

Nobilio et dilecto nostro Bernardo de Sono, vicecomiti de Evolo, domicello.

Nobili et dilecto nostro Guillermo Galcerandi de Rochabertino, domicello.

Nobili et dilecto nostro Gilaberto de Crudilis, domicello.

Nobili et dilecto nostro Berengario de Crudilis, domicello.

Nobili et dilecto nostro Ffrancisco de Cerviano, militi.

Nobili et dilecto nostro Eymerico Scintillis, domicello.

Nobili et dilecto nostro Petro de Meleano, domicello.

Item sub eadem forma fuit scriptum militibus et hominibus de infrascriptis videlicet.

Dilecto nostro Ffrancisco de Prilionibus, militi { Militum.

Dilecto nostro Berengario de Ulmis, militi

Ffidei nostro heredi Ffrancisco de Pulcro Castro, domicello.

Ffidei nostro Bernardo de Senesterra, domicello.

Ffidei nostro Galcerando de Vilarig, domicello.

Ffidei nostro Heredi Bernardi Guillermi de Fuxano, domicello.

Ffidei nostro heredi Petri de Villademagno, domicello.

Item fuit inde scriptum infrascriptis universitatibus sub hac forma.

Petrus etc. Fidelibus nostris consulibus et probis hominibus villis propis. Salutem et gratiam. Licet pridem per alias nostras litteras vocavimus vos ac prout super proximi usquem ad conclusionem ubi dicitur presentis fieri indicendas postam sequitur. Mandantes vobis, quatenus constituatis ex vobis syndicos vestros providos deum tementes et honore Regie corone nostre ac bonum publicum Regnorum et terrarum nostrarum zelantes, plenam potestatem habentes tractandis faciendi et firmandi omnia et singula que super premissis tractabuntur et firmabuntur in curiis antedictis quod dicta X die Novembri in dicto loco Montissoni ubi nos dante deo erimus, dicta decima faciatis infallibiliter interesse. Datum in loco de Volono sub sigillo nostro secreto XVIII die octobri anno a nativitate domini millesimo CCCLX secundo.

Sub qua forma fuit inde scriptum aliis Rossilione et Gerunden universitatibus infrascriptibus, videlicet.

Consulibus et probis hominibus Podii ceritani.

Villefranche Confluentis.

Cauqueliberi.

Berge.

Campirotondi.

Iuratis et probis hominibus.

Gerunde Bisulduni.

de Figueriis, consulis sunt.

Turricelle de Montegrino.

Item fuit scriptum Matheo Adriani prothonotario ut omnibus aliis

quibus est assuetum scribi per convocationem curiam faciat dictas litteras ipsius convocationis curiarum in forma superius declarata. Qua forma fuit sibi missa cum expressionem omnium illorum quibus fuit noviter scriptam cum sigillo secreto. [Ad hoc ceteris omnibus scribatur cum sigillo secreto]. Ad hoc ceteris omnibus scribatur cum sigillo communi.

Et est sciendum pro a Registro Scribanie intitulato curiarum fuit habita copia litterarum cum dicto sigillo comuni expeditarum tam in prima convocationem quod secunda ut sequitur.

Convocatio curiarum generalium totius terre domini Regis cismarine et etiam Regni Maiorice in loco Montissoni.

Secunde littere misse Aragonie et primo prelatorum.

Petris etc. Reverendo in Christo patri Lупpo divina providentia, Archiepiscopo Cesarauguste. Salutem et dilectionem. Bene scitis qualiter Rex Castille, etc., usquem ad datum propi X die octobri anno a nativitate domini MCCCLX secundo.

Similis littere fuerunt misse infrascriptis prelati.

Venerabili in cristi	}	Petro divina providentia Episcopo Tirasone. Episcopo Oscense. Episcopo Segubricense et sancte Marie de Albarrazino.
-------------------------	---	---

Venerabili et religioso	}	Fratri P Munyec, magistro ordinis militie Calatrave. Fatri Ferdinando Gomecii, comendatori Montisalbani. Fatri Johan Ferdinandi de Heredia, Castellano Empesto. Abbati Fontisclari. Abbati de Rueda. Petri sancte Cisme. Abbati Montis Aragonis. Abbati sancti Victoriani. Abbati de Petra. Abbati sancti Johannis de la Penya. Abbati de Beruela.
----------------------------	---	--

Sequitur forma capitulorum Ecclesiasticarum Cathedralium.

Pater dilectis nostris capitulo sancte Marie maioris, civitate Cesarauguste. Salutem et dilectionem. Bene satis, unde infrascripto toto tenore littere precripto usquem ad propterea, vos instante requerimus et monemus quod constituatis ex vobis yconos et ut in aliis.

Similis fuerunt misse Capitulis sequentibus.

dilectis nostris	}	Capitulo ecclesie civitatis Cesarauguste. Capitulo ecclesie Sugurbicense et sancte marie de Albarrazino. Capitulo ecclesie Tirasone. Capitulo ecclesie Oscense.
---------------------	---	--

Secunde littere misse Infantibus, Nobilibus, militibus et generosis.

Petrus etc Inclito Infanti Martino filio nostro carissimo. Paterne dilecto plenitudinem cum salutem. Bene scitis, etc. Infrascripto tenore littere usquem ad propterea vobis dicimus et mandamus quarum dictis die usquem ad finem. Datum propi X die Octubri anno item.

Similis littere fuerunt misse infrascriptis.

Inclite Inffanti Ferdinando, Marchione Dertuse, et domino de Albarrazino. Egregio vero P. comiti Urgelli et vicecomiti Agerense.

Heredi Comitis de Luna  
Blassio de Alagone  
Philipo de Castro  
Martino Egidii Darrossiello  
Petro Ferdinandi de Ixar  
Heredi Eximini Durrea  
Johanni Ferdinandi de Vergua  
Petro de Luna  
Ludovico Corneli  
Martino Roderici de Focibus  
Johanni Martini de Luna  
Petro de sancto Vicencio

Nobili et dilecto nostro.

Sequuntur milites et generosi.

	Raymundo de Tarba.	
	Heredi Petri Roderici de Açagra	
	Heredi Giraldi Avarria	Heredi Ferdinandi de Heredia
	Sancio Petri de Pasnacio	Petro Eximini de sancto Petro
	Petro Jordani Durries	Garsie Luppi de Sesse.
dilectis	Sancio Martini Latronis	Andree Garcesi de Alagone
nostris	Johanni Eximini de Vilalba	Jordano Petri Durios
	Heredi Johanni Lupi de Sesse	Petro Eximini Dembun
	Ffeedinando Lupi de Heredia	Sancio Roderici de Funes
	Eneci de Corella	Garsie Luppi de Luna
	Luppo de Gurrea, cuius est locus de Gurrea	
	Heredi Michelis Petri çabata.	

Item fuit scriptum universitatibus Aragonum in forma supius contenta, scilicet quod constituatis ex vobis, etc.

Et primo dilectis et fidelibus nostris juratis et probis hominibus Civitatis Cesarauguste.

Fidelis nostris juratis et probis hominibus.

Civitatis Barbastri.

Civitatis Jacce.

- Civitatis Osce.
- Civitatis Tirasone.
- Civitatis Calataiub (?).
- Ville Daroce et aldearum suarum.
- Ville de Unicastro.
- Ville de Tachus.
- Ville de Sos.
- Ville de Almudevar.
- Ville de Exea.
- Ville de Sadava.
- Ville de Sufarie
- Ville de Magalbis (?).
- Ville de Montisalbani.
- Ville Burgie (?).
- Ville Alcanicci.
- Ville Alagonis.
- Ville Aynse.
- Ville Montissoni.

Convocatio habitatorum Regni Valentie tam prelatorum, nobilium, militum quod universitatum. Et primo prelatorum.

Petrus etc. Venerabili in christo Patri Vitali divina providentia Episcopo Valentie prout in alia forma infrascripto.

Venerabili et Religiosi	}	Fratrī Petro de Tous, Magistri ordinis Beate Marie de Montesie. Abbati de Benifaçano. Abbati Vallisdigne.
-------------------------------	---	---

Dilectis nostri decano et capitulo sedis Valentie.

Item fuit scriptum Nobilibus, militibus et generosis dicti Regni Valentie et primo Nobilibus.

Egregio vero Alfonso Comiti Ripparcie et Deme.

- Heredi nobili P. domini de Exerica.
- Heredi Fferdinandi Emanuelis.
- Gilaberto de Cintillis.
- Heredi Ffrancisci Carroci.
- Olfo de Proxida.
- Heredi Gundissalvi Didaci de Arenosis.
- Petrus Maça de Liçano.
- Raymundo de Rivosico.
- Heredi Jamfridi de Ianvilla.
- Heredi Gondissalvi Eximini de Arenosis
- Heredi Galcerandi de Pulcropodio.
- Roderico Didaci.
- Berengario de Vilaricauto.
- Johanni Didaci.
- Heredi Sthephani de Aragonie.

Nobili et dilecto

Secuntur milites et generosi:

Johanni de Vilariacuto.  
 Anthonio de Vilariacuto.  
 Garsie de Loriç.  
 Johanni Eximini de Montetornesio.  
 Heredi Roderici Sancii de Calatayud.  
 Raymundo Castellani.  
 Petrus Bohil.  
 Bartholomeo de Sent Leyr.  
 Vitalono de Villanova.  
 Eximino Petri Doriç.  
 Johanni Martini Deslava.  
 Johanni de Bellvis.  
 Guillermo ça Noguera.  
 Raymundo de Tous.  
 Paschasio Maçana.  
 Jacobo Scribe.  
 Berengario Bohil.  
 Garsie Ianfridi.  
 Galcerando Safont.  
 Berengario de Codinachs.  
 Raymundo de Villanova.  
 Vitali de Villanova.  
 Petrus Galcerandi de la Serra.  
 Johanni Eximini Romeu.  
 Egidio Martini Dentença, vel eius heredi.  
 Sancio de Thousa.  
 Guillermo Gastoni.  
 Eximino Sancii de Tirasona.  
 Galcerando de Tous.  
 Heredi Johanni Eximini de Prenchisa (?).  
 Ffrancisco de Splugues.  
 Andree Garcesi Despeio.

Dilecto nostro.

Item fuit scriptum universitatibus infrascriptis.

Civitatem Valentie.  
 Civitatem Xative.  
 Ville Morelle.  
 Ville Murvedre.  
 Ville Algezire.  
 Ville Burriane.  
 Ville de Alpont.  
 Castell Phabib.  
 Ville de Ademuz.

Iuratis el probis hominibus.

Item prelati Cathalonie et primo.  
Reverendo in christo patri P. Archiepiscopo Tarracone.  
Guillermo divina providencia Episcopo Barchinone.  
Episcopo Ilerdensi.  
Episcopo Gerundensi.  
Jacobo Episcopo Dertusensi.  
G.º Arnaldi Episcopo Urgellensi.  
Reverendo Episcopo Vicensi.  
Ide. Episcopo.  
Ffratri Petro G. Delmis locumtenente prioris Cathlonie.  
Abbati Ripulli.  
Abbati Sancti Cucuphatis Vallensi.  
Abbati Populeti.  
Abbati Sanctorum Crucum.  
Abasti sancti Johannis de Abatissis.  
Abbati sancti Michelis Amariensis.  
Abbati sancti P. de Rosis.  
Abbati Sancti Laurencii de Monte.  
Abbati de Scarpio.  
Abbati sancti Ffelicis Guixolense.  
Abbati Sancte Monasterio de Rosis.  
Abbati Stagnensis.  
Abbati Sancti Benedicti de Bagiis.  
Abbati ville Bertrandi.  
Abbati Campirotundi.  
Abbati monasterii Gerensis.  
Abbati sancti Quirici.  
Abbati sancti Andree.  
Abbati sancti Michelis de Cuxano.  
Abbati sancti Martini de Canigoni.  
Abbati sancti Genesisii.  
Abbati Arularum.  
Abbati de Jan.  
Abbati de Vallbona.  
Abbati (sic).  
Item fuit scriptum Capitulis sequentis. Capitulis.  
Sedis Barchinone.  
Ilerde.  
Gerunden.  
Dertusen.  
Urgellen.  
Vicense.  
Elnense.  
Item Nobilibus Cathalonie, scilicet.  
Infanti Raymundo Berengarii, comiti Impuriarum.

P. comiti Urgelli et vicecomite Agerense.  
 Johanni comiti Montanarum ue rtaues.  
 Enrico comiti Trastamare.  
 Bernardo de Capreria, Comiti Ausonie.  
 Raymundo Rogerii Comiti Pallariense.  
 Hugoni vicecomiti Cardone.  
 Rogerio Bernardi comiti Castriboni.  
 Dalmacio, vicecomiti de Rupebertino.  
 Andree vicecomiti Insula et Caneti.  
 P. vice de Vilamuro.  
 Bernardo vice de Evolo.  
 Gascono de Montecatheno.  
 Raymundo de Angularia.  
 Guillermo Raymundo de Montecatheno.  
 Lucovico Cornelii.  
 Berengario de Apil (1a).  
 Raymundo Alamany de Cervillione.  
 Berengario de Crudilis de Bestracano  
 Secuntur milites et generosi.  
 Raymundo de Ribellis.  
 Rogerio de Pallars.  
 Eymerico de Scintillis.  
 Arnaldo de Erillo.  
 Bernardo de Angularia.  
 P. Galcerandi de Pinosio.  
 Berengario de Ribellis.  
 Guillermo Raymudi de Cervillione.  
 G. Galcerandi de Cambrencio.  
 Raymundo Arnaldi de Bellaria.  
 Raymundo de Angularia, filio Berengarii de Angularia.  
 Berengario de Castronovo.  
 Bernardo de Sono.                     .  
 Dalmacio de Queralto.  
 Sicardo de Lordaco.  
 Arnaldo Dorcau.  
 Artaldo de Capreria.  
 Hugoni de Sancte Pace.  
 Francisco de Cerviano.  
 Jasperto de Castilleto.  
 Poncio de Caramanes.  
 Gilaberto de Crudilis.  
 Gombaldo de Angularia.  
 Heredi Petri de Meleano.  
 Berengario de Cardona.  
 P. de Cardona.



Dalmacio de Muro.  
Heredi Bernardo G. Dentença.  
Acardo de Talarno.  
Bernardo Alamanni Dorriols.  
Raymundo de Coponibus.  
Raymundo de Josa, vel eius heredi.  
Umberto de Fenollario.  
Heredi Bernardo de Rippis.  
Guillermo de Palafolls.  
Heredi Berengarii de Castri Aulino de Rubien.  
G. de Barberano.  
Dalmacio de Xatmarii.  
Heredi Dalmacii de Peramola.  
Galcerando de Hulugia.  
Heredi Hugueti de Fluviano.  
Heredi Berengario de Sancto Vicencio.  
Raymundo de Calderiis.  
Jacobo de Corniliano.  
Heredi G. de Callineriis.  
Bernardo Galcerandi de Boxados.  
Bartholomeo de Villafrancha.  
Ianfredo de Castro Telmo.  
P. de Montetornesio vel ius heredi.  
Bernardo de Senesterra.  
Bernardo de Ulzemillis.  
P. de Castreveteri.  
Heredi Raymundi de Timor.  
Rogeris de Besora.  
Heredi G. de Crexello.  
Guillermo de Monteolivo.  
Raymundo Berengarii de Mediona.  
Berengario de Ulmis.  
Ffrancisco de Rippis.  
Thome de Marçano.  
Heredi Francisci de Pulcro Castro.  
Berengario de Castro Episcopali.  
Bartholomeo de Falchs  
Poncio de Luppiano.  
Ffrancisco de Pulcro Castro.  
Galcerando de Vilarig.  
Heredi P. de Vilademagno.  
Item fuit scriptum universitatibus Cathlonie, scilicet.  
Consulibus et probis hominibus Barchinone.  
Pariaris et probis hominibus Ilerde.  
Iuratorum et probis hominibus Gerunde.

Consulibus et probis hominibus Minorice.  
 Consulibus et probis hominibus Terraconense.  
 Consulibus et probis hominibus Ville propi (?).  
 Iuratorum et probis hominibus Ville Franche Penitensium.  
 Paciariis et probis hominibus Cervarie.  
 Iuratis et probis hominibus Aqualate.  
 Ville Apiarie.  
 Turricelle de Montegrino.  
 Calidarum de Montebovinos.  
 Ville Bisuldini.  
 Ville Montisalbi.  
 Ville de Cambrils.  
 Ville de Arbucio.  
 Sancti Petri de Auro.  
 Cansuronendi.  
 Ville Berge... Consulibus.  
 Ville franche Confluentis.  
 Cauquilliberi.

Tarrage et            }  
 Villagrasse.        }            Paciariis

Item fuit scriptum prelatorum Regni Maiorice, sub hac forma.

Petrus etc. Venerabilis in Christi Petri Anthonio divina providentia, Episcopo Maiorice. Salutem et dilectionem. Bene facis etc., usque ad propterea vos instante requirimus et monemus quod dictis die et loco ubi nos dante domino erimus infalibilliter intersitis per vos vel idoneum procuratorem vestrum, providimus deum timente et honorem Regie corone nostre ac bonum publicum Regnorum et terrarum nostrarum, zelantem plenam potestatem habente tractanda, faciendi et firmandi.

Item fuit scriptum Abbati de Regali Insuli Maiorice sub dicta forma.

Item Capitulo Maiorice sub dicta forma verbis competenti mutata.

Item iuratorum et probis hominibus Maiorice.

Item iuratorum et probis hominibus ville de Ciudadilla per se et alii universitatibus insule Minorice.

Item iuratorum et probis hominibus ville Cinça.

Item militibus Regni Maiorice sub hac forma.

Petrus etc. Dilectis et fidelibus nostris universis et singulis militibus et de genere militari de gentibus in Civitatibus et Insula Maiorice. Salutem et dilectionem. Bene satis, etc, usque ad propterea vobis dicimus et mandamus quod constituatis ex vobis procuratores vestros providos, etc, ut in aliis huic similibus.

Item fuit scriptum Gubernatori Maiorice, sub hac forma.

Petrus est. Dilecto nostro Bernardo de Thous, militi, Gubernatori Regni Maiorice. Salutem et dilectionem. Ecce per nos ratione guerre quam habemus cum Rege Castille, generalis curias subditis nostris Regnorum

et terrarum nostrarum cismarinarum et etiam Regnii Maiorice in loco Montissoni die IIII instante mensis novembre providimus celebrandas.

Qua propter scribimus fidelibus nostris iuratis et probis hominibus loci de Ciutadilla et de Eviça, quod constituent eius syndicos seu procuratores plenam potestatem habentes quod adeo faciant ipsi die et loco in curiis antedictis. Quare vobis dicimus et mandamus, quantum in continenti vestri que universitati locorum predictorum suam literam transmittatur et hoc die re nullatenus presumatis propter termini brevitatem. Scribimus etiam militibus dicti Regni seu personis de genere militari, quod ratione predicta suos syndicos seu procuratores constituent quod in predictis curiis faciant interesse. Quam literam si vobis videatur expediens et presentetis alia nobis cum inter iuratos dicte Civitate quibus iuratorum per aliam literam nostram scribimus ipsa ratione aliqui sint de brachio militum dictum Regnii. Datum propi X ide octobri anno nativitate domine MCCCLX secundo. P. canceller.

SEQUNTUR SECUNDA CONVOCATIO FACTA AD DICTAS CURIAS  
MONTISSONI ET PRIMO PRELATIS MAIORICE

Pateat. Venerabilis in christo patri Anthonio divina providentia Episcopo Maiorice. Salutem et dilectionem. Lacijs pridium per alias nostras literas vocavimus vos et secundum formam litere misse Episcopo Gerunden in secunda convocacione usque ibi cum dicit infallibiliter intersitis et sequitur per vos vel idoneum procuratore vestrum verum providum deum temente et honore Regie corone nostre ac bonum publicum Regnorum et terrarum nostrarum zelantem plenam potestatem habentem tractandi et firmandi de prosecutione dicte guerre, et ad eam pertinentibus duntaxat. Datum in loco de Volono XV die octobri anno a nativitate domini MCCCLX secundo. P. canceller.

Similia litera fuit missa abbati de Regali Insule Maiorice.

Item fuit scriptum decano et capitulo sedis Maiorice sub dicta forma vobis competente mutatis.

Item fuit scriptum universitis et singulis militibus et de genere militari de gratibus in civitate et insula Maiorice.

Item iuratis et probis hominibus Civitatum Maiorice prout sint scriptum illis de propi et aliis in secunda convocatio.

Item iuratis et probis hominibus de Ciutadella per se et aliis Insule Minorice.

Item iuratis et probis hominibus de Eviça.

Item fuit scriptum Gubernatori ut faceret presentari literas quod dirigimur illis de Ciutadella et de Eviça et illas etiam que diriguntur militibus seu personis de genere militari si sibi visum fuerunt expedire.

Item fuit scriptum in secunda convocatio sub forma missa Episcopo Gerunden omnibus prelatorum Aragonie illis quibus fuit scriptum in prima convocacione.

Item omnibus Capitulis Ecclesiarum Aragonie.

Item omnibus Infantibus, nobilibus et militibus Aragonie.

Item omnibus universitatibus Aragonie quibus scriptum fuit in prima convocacione.

Item omnibus prelatibus et capitulis Regni Valencie.

Item omnibus nobilibus, militibus et generosis eiusdem Regni.

Item universitatibus Regni ipsius.

Item prelatibus Cathalonie quibus fuit scriptum in prima convocacione.

Item capitulis Ecclesiarum Cathalonie.

Item infantibus, nobilibus, militibus et generosis Cathalonie.

Item universitatibus Cathalonie. Sub forma videlicet que fuit scriptum cum sigillo secreto illis de secunda convocacione.

De inde die septima novembre anno predicto cum dominus Rex propter aliqua urgentia negotia remansisset per aliquos dies ultraquod putaret in civitatum Barchinone in subsequente itinerando esset in loco de Martorello et videret quod ad dictam decimam diem assignatam celebrationi curiarum in villa Montissoni non poterat interesse scriptis illis qui erant congregandi seu conveniendi ad dictas curias per hunc modum.

Petrus dei gratia Rex Aragonie, etc. Reverendis venerabilibus, nobilibus dilectis et fidelibus, universis et singulis prelatorum, Comitibus, Ricis hominibus, mesnaderiis, militibus, infantionibus et iconomis capitulorum ac sindicis et procuratoribus, universitatum proborum hominum, Civitatum et villarum Regnarum et terrarum nostrarum cismarinarum et Regni Maiorice qui congregari debent in villa Montissoni, decima die presentis mensis Novembre per interssendo in curiis generalibus, quas nuper ad dictam diem duximus indicendis. Salutem et dilectionem. Cum nos summe impediti pro expediendis aliquibus negociis nobis, tamque rei publice Regnorum et terrarum nostrarum valde necessariis et utilibus quem absque nostri presentia expediri comode non poterat oportuerit necessario in civitate Barchinone, per aliquo dies moram trahere si per dicta decima celebrationi dictarum curiarum non possimus aliquod interesse

Et propterea dictas curias, ad diem lune proxime sequentem cum presenti duximus prorrogandas. Id circo vobis dicimus et mandamus quantum celebrationi dictarum curiarum in eadem villa die lune predicta omnimodo intersitis. Quem nos ipsa die dicta de causa in villa eadem erimus domino concedente. Ceterum cum nos circa hoc aliquod comparemus dilecto consiliariis et auditori curie nostre Eximino Sancii de Ribavellosa in decretis licenciato. vobis oretenus referenda. Id circo vos rogamus vobisque dicimus et mandamus, quod relatibus dicti consilii nostri, tamque ab ore nostro prelatibus fidem indubiam probeatis. Datum in loco de Martorello VII die de Novembre anno a nativitate domini millesimo CCCLX secundo sub sigillo nostro secreto. Rex Petrus.

Vigore cuius quidem littere in quod continetur credentia dicto Eximino Sancii de Ribavellosa. Idem Eximius, existens in villa Montissoni die mercuri IX Novembre anno predicto fecit fieri per Guillerum de la

*Pena scriptorem seu prothonotarium publicum dicte ville per loca solita ipsius ville preconizationem sequentem.*

Ara hoiats per manament del molt alt senyor Rey que tots aquells qui son estats appellats a les corts generals de proximo celebradores en la vila de Monso, que dema a hora de tercia que es el deen dia del mes de novembre, siats al Monestir de les frares menors, per hoir alcunes coses, a ells proposadores per Micer Ximen Sanchez de Ribavellosa lochtinent de canceller del dit senyor Rey.

*Quam preconizationem dictum preco retulit se fecisset medio iuramento.*

Post hoc sequenti die iovis intitulata decima die dictum mensis Novembre hora videlicet tertie idem venerabilis Eximius Sancii de Ribavellosa existens personaliter in domo refectorii fratrem minorum villa Montissoni ubi nonulli ex hiis qui convocati fuerant, ad dictas curias generales ad ipsam diem iovis indictas virtute preconitationis iamdicte congregati erant obtulit et presentavit et per Franciscum Castillionis scriptorem domini Regis fecit legi omnibus in dicta domo curiarum ipsarum congregatis litteram Regiam supra proxime inscriptam, per quam dictum dominum Rex, ad diem lune proximi sequentem dictis curias duxerat prorrogandas.

Qui siquidem inibi congregati per dictis curiis dixerunt se fore procuratos (?) mandatis regiis obedire.

Subsequenter de lune XIII dicti mensi Novembre ad quam diem dicte curie, prorrogate fuerant ut in predicta littera continetur. Idem venerabilis Eximius Sancii de Ribavellosa recepta alia littera prorrogationis a dicto domino Regem mandavit fieri per Guillermmum de la Penna scriptore iamdictum, aliam preconizationem prout sequitur in hunc modum.

Ara hoiats, per manament del molt al senyor Rey que tot hom qui sia estat appellat a les corts generals celebradores en la vila de Montso, sia al Monestir de les frares menors, a hora de vespres del present dia que es dilluns, a XIII de novembre per oir algunes coses a ells proposadores, per Micer Ximen Sanchez de Ribavellosa lochtinent de canceller del dit senyor Rey.

Cuius preconizationis virtutem omnibus de dicta curia qui presentes erant in villa eadem congregatis in ecclesia dictorum fratrem minorem, idem venire Eximius Sancii de Ribavellosa ibi personaliter existens presentavit eisdem quendam dicti domini Regis litteram continentis subsequentis.

Propter Reverendis venerabilibus, nobilibus, dilectis et fidelibus universis et singulis prelatibus, Comitibus, Ricis hominibus, mesnaderiis, militibus, infantionibus et iconomis capitulorum ac sindiciis et procuratoribus, universitatum proborum hominum civitatum et villarum Regnorum et terrarum nostrarum cismarinarum et Regni Maiorice, qui congregari debent in loco Montissoni pro interessendo in curiis generalibus quas in dicto loco noviter duximus indicendas. Salutem et dilectionem. Licet per

aliam nostram litteram que datatum fuit in loco de Martorello VII die novembris anno subscripto vobis scripsimus quod die lune proximo venienti essemus in dicto loco Montissoni per celebrationem curiarum per nos mihi in dictarum, quos quidem curias cum dictam litteram ad dictam diem lune duximus prorogandas, verum tamen per aliquibus negociis nobis totiquem rei publice Regnarum et terrarum valde necessariis et utilibus, quod absquem nostri presentia expediri comode non possent oportet nos in civitate Herde per aliquos paucos dies necessario remanere. Ideo dictas curias ad diem mercuri proximam qui erit, XVI dies presenti mensi Novembri cum presenti duximus prorogandas. Qua propter vobis dicimus et mandamus, quod celebrationi dictarum curiarum in dicto loco Montissoni die mercuri predicta omnimode intersitis. Quem nos ipsa die dicta de causa in dicto loco erimus domino concedente. Ceterum cum nos circa hoc aliqua comisionis dilecto consiliario et auditori curie nostre Eximino Sancii de Ribavellosa in decretis licenciato, vobis oretenus referenda. Id circo vos rogamus vobisquem dicimus et mandamus, quod relatibus dicti consiliarii nostri, tamque ab ore nostre prelati fidem indubiam probeatis. Datum Herde sub annulo nostro maiori XII die novembri, anno a nativitate domini MCCCLX secundo.

Diem inscripti XVI novembre anno a nativitate domini millesimo CCCLX secundo dominus Rex hora vesparum fuit in villa Montissoni. Et cum dicta dies mercuri esset prout continetur supius assignata celebrationi curiarum. Et plures syndici universitatum specialiter Cesar-auguste, Valentie et Maiorice et alii ex vocatis nondum ad dictas curias convenissent dictum dominus Rex prorogavit ipsas curias, ad diem sabbati proxima. Quam die sabbati de mane in aula seu palatio maiori Castri Montissoni, ubi dictus dominus Rex, hospitatur, dominus Rex suam propositionem facere intendebat. Et predicta intimari iussit per dictum Eximinum Sancii locumtenentem cancellarii presente me Jacobo Conesa Secretario suo, universis et singulis qui ad dictas curias convenissent. Quiquem congregati erant in ecclesiam fratrum minorum dicte ville.

Qui siquidem Eximinus Sancii, accedens ad dictam ecclesiam fratrum minorum dictam intimationem fecit presente me dicto Jacobo Conesa illis qui erant in dicta Ecclesia congregati.

Qua die sabbati XIX Novembre de mane dominus Rex ex certis causis mandavit prorogavit seu continuari dictas curias, ad diem lune proxima. Qua quidem continuationem seu prorogationem fecit fieri et divulgari seu intimari omnibus et singulis qui ad dictas curias convenerant, voce preconiis solemniter in dicta villa et locis solitis per Dominicum Picamill preconem publicum dicte ville.

Et cum ipsa die lune XXI Novembre dominus Rex ex certis causis vellet dictas curias item prorogari seu continuari ad sequentem diem martis, mandavit ipsam prorogationem seu continuationem dicta die lune de mane intimari et publice divulgari per dictum Dominicum Pica-

mill in villa ipsa Montissoni in loca in quibus tales et similes preconizationes sunt fieri assuete.

Qua die martis de mane, qui fuit XXII Novembre cum item certis de causis expediret dictas curias continuari seu prorrogari ad diem mercuri crastinam dictus dominus Rex ipsam continuationem seu prorrogationem fecit fieri et intimari publice voce preconis in dicta villa per quidam preconem publicum ipsius ville dictum seu nominatum.

Et sequenti die mercuri XXIII Novembre dicto anno a nativitate domini MCCCLX secundo dictus dominus Rex in illo magno palatio quod est in castro Montissoni, ubi dictus Rex hospitabatur congregatis, ibi prelatorum Baronibus, militibus et sindicis capitulorum et universitatum fecit propositionem suam pulchre et premiosie, summes per themate vidi afflictionem populi mei, et prosequendo materiam suam multus ornatus et veritatis in suo sermon proditionem et iniquitatem Regis Castelle contra pacem initam et occupationem per eum factam de villa Calatayud et aliis locis diversis, conclusit et fieret talis provisio in curis presentibus quos ideo convocaverant per populus assitius deliberarent a sua afflictione et recuperarent loca occupata et iniquitas Regis Castelle compescentur. Et hoc dixit dictus dominus Rex valde late ac suosie ad suam propositionem verba facte Theologie bene et aptissime applicando.

Et facta dicta propositione Inclitus dictis Infantis Fferdinandus, Marchio Dertuse, et dominus de Albarrazino dicti domini germanius, nomine et vice omnium de dicta curia, respondit sub brevibus verbis, quod audita et intellecta propositione per ipsum dominum Regme optime facta, Illi de curia deliberarent super propositionis per eum et habita deliberationem responderent sibi taliter quod eret ad provectum dei et suum, et bonum publicum Regni sui.

Quibus factis dictum dominum Rex continuavit dictas curias ad die sabbati proxime sequente.

Qui die sabbati qui fuit XXVI die mensis novembre anno predicto millesimo CCCLX secundo existentibus in sua presentia regia pluribus et diversis ex tractatoribus assignatis ad tractandum de negociis guerre. Idem dominus Rex continuavit dictas curias ad diem sabbati proxime sequentem.

Est autem faciendum, quod die iovis de mane prima decembre anno proxime dicto a nativitate domini millesimo CCCLX secundo, dominus Rex existens personaliter in ecclesia sancte Marie dicte ville Montissoni, ubi tractatores curiarum generalium erant congregatit. Exposuit ipsis tractatoribus qualiter ad sui requisitiones, preces et tractatus, Comes Trastamare cum aliis pluribus gentibus armigeris, erat venturus in auxilium ipsius domini Regis et in offensum Regis Castelle. Subjungens quod de hoc volebat eis loqui et quod de consilio curie fieret quidquid fiendum existere super eis, videlicet cum dictus Comes, et alie gentes predictae venirent necno. Et etiam postquam dictus dominus Rex fuit locutus, re-

misit idem dominus Rex verba sua ad relationem per Petrus Carello latius faciendam.

Qui Petrus Carrello retulit magis late, dictum negotium seu tractatum negotii, et primo venire Ffranciscus de Prilioribus ex parte regia, servat in Franciam ad dictum Comitem Trastamare et tractaverit secum, ut venire ad servitium domini Regis cum gentibus magne societates, et Marescallo Ffrancie, et aliis et quomodo ille gentes erant et stabant prompte ad veniendum, nil aliud expectantes, nisi respondum a domini Regis.

Et Inclitus dominus Inffantis Fferdinandus, nomine et voce omnium de curie generalias, respondens domino Regis duxit quod ipsi deliberarent expositis per eum et responderent sibi.

Et eadem die jovis hora tarda Episcopo Ilerdense et Oscen ac Magistre de Montesia, dederunt respensionem suam, ex parte totius curie in scriptus ut sequitur.

Senyor al consell, per vos en lo dia de huy demanat, als tractators de la present cort, sobre lo feyt de la venguda del comte de Trastamara, ço es sil dit Comte vendra en vostre servey e ajuda, et en offensio contra lo Rey de Castella, ab les companyes quel dit Comte segons ques diu te ajustades en Ffranca, per servir a vos senyor e per intrar e ofendre lo dit Rey, e Regne de Castella. Responen los desus dits, axi com a singulars tant solament quel per que sia expedient e profitos a la deffensio de la cosa publica del Regne e terres vostres e a ofensio del dit Rey de Castella, Regnes e terres daquell, haver a fer venir en vostra ajuda per entrar en Castella, lo dit Comte de Trastamara ab ses companyes propies e altres en los capitols entre vos senyor o part vostra de una part, e lo dit Comte e Menescal de Ffrança del altra fets contengudes, los quals capitols per part vestra senyor son estats demostrats e publicament leits als tratadors de la dita cort, axi empero si vos senyor. entenets bastar a la paga a aquells faedora de lur provisio segons forma dels dits capitols, car senyor la cort encara no ha acordat quanta ne qual ajuda pora fer en los affers de la dita deffensio o offensio, e si per aventura la ajuda que la dita cort acordara que pora fer, no poria esser bastant a la provisio dels dits Comte e Menescal, e companyes daquells, e vos senyor a aquells veniets a menyes, poria esser dampnatge a vos senyor e als vostres Regnes e terres, com los dits consellers entenen que la ajuda, per la dita cort acordada e faedora, ab ço que vos senyor hi feriets, sera per tots los carrechs e affers de la dita guerra, de la qual se deu primerament e principal servir a la deffensio de la terra.

Die sabbati supius assignati III mensis Decembrı predicto anno a navitate domini millesimo CCCLX secundo ad quam diem dicta curia fuerat continuata predictus dominus Rex existens in Ecclesiam sancte Marie dicte ville Montissoni. Ibidem que existentibus in sui presentia pluribus et diversis tam prelatibus quod baronibus, militibus, sindicis et procuratoribus qui ad dictas curias convenerant, continuavit ipsis curias hinc ad



die lune proxime et ab ipsam lune usque ad alia diebus exiti continue subsequentem diversis que erat nona decembre, anno predicto. Cum dominus Rex venisset diebus proximi preteritis, consilium sibi dato per Curiam generalem super adventum Comitis Trastamare etiam ubi Marescalius Francie non veniat secum, ad faciendum intratam in Regnum Castille quod per solum veniret dictus Comes, cum DCC equitibus de suis et CCC de aliis, et milles peditibus fuit responsum in scriptis, per Curiam ipsi domino Regi in forma sequenti.

A les coses per vos senyor demanades de consell a la Cort, Respon e consella la Cort, quel par expedient e profitos, que si lo Comte pora haver totes les companyes segons forma dels capitols entre Mossen Bernardo de Cabrera per vostra part senyor e lo dit Comte, e lo Merescal de França sobre los dits feyts compreses, e concordats, los quals son estats leits publicament en la present cort, deja venir e entraren Castella ab aquells e ab los mil homens a cavall, e mill de peu, quel dit Comte te de si. E en cas que les dites companyes no pogues aver lo dit Comte, vinga ab los dits seus mil homens a cavall, e mill de peu, ço es los DCC en vostra terra, e los CCC en altra part. Empero senyor com la cort general no haia encara plenament deliberat sobre la ajuda faedora a la guerra, ne de les maneres e condicions, o per qual manera se fara, enten la dita cort, e salva expresament que per lo present consell no sia en res obligada.

Post hoc die lune XII mensis decembre, anno predicto a nativitate domini millesimo CCCLX secundo dictus dominus Rex existens in dicta Ecclesia Sancte Marie ville Montissoni ibidemquod presentibus illis de dicta curia generali continuavit ipsarum curiarum ad diem luni proximi venientem.

Qua die lune qui fuit XIX die mensis decembri anno predicto a nativitate domini millesimo CCCLX secundo, prefato domino Rege existente in dicta Ecclesia sancte Marie presentibus inibi illis de dicta curia idem dominus Rex continuavit ipsam curiam usque ad diem mercuri post instans festum Nativitate domini. Qua die computavit XXVIII mensis decembri anno a nativitate domini MCCCLX tertio.

Et dicta die mercuri XXVIII mensis decembri anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex in dicta Ecclesia Beate Marie dicte ville Montissoni continuavit dictam curiam ad diem lune proximi subsequentem.

Qua die lune superius continuata que fuit secunda die ianuari anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio, dictum dominus Rex continuavit dictam Curiam ad diem martis proxima.

Et ipsa die martis III die dicti mensis ianuari anno proximi dicto dicta curia fuit continuata per dictum dominum Regem ad diem sabbati proximi sequentem.

Et die sabbati proximi dicta que fuit VII diei mensis ianuari prefatus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem lune proxiamam.

Qua die lune qui fuit IX die mensis ianuari prefatus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem mercuri proximi sub sequentem.

In qua die mercuri proximi dicta qui fuit XI dicti mensis ianuari anno proximi dicto millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex existens in dicta Ecclesia Beate Marie Montissoni continuavit dictam curiam ad diem veneris proximi sequentem.

Et ipsa die veneris XIII dicti mensis ianuari anno proximi dicto fuit continuata dicta curia per dictum dominum Rex ad diem lune proxime.

Qua die lune supius continuata qui fuit XVI dicti mensis ianuari anno proximo dicto millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem mercuri proximi sequentem.

Et ipsa die mercuri XVIII dicti mensis ianuari anno predicto MCCCLX tertio fuit continuata ipsa curia per dictum Regem diem sabbati proxime venientes.

In qua die sabbati supius continuata qui fuit XXI die dicti mensis ianuari anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex existens in dicta Ecclesia Beate Marie Montissoni continuavit dictam curiam ad diem lune proxime sequentem.

Et ipsa die lune proximi dicti ad quam dicta curia fuerat continuata qui erat XXIII dicti mensis ianuari, anno predicto millesimo CCCLX tertio memoratus dominus Rex, continuavit dictam curiam ad diem jovis proximi.

Et ipsa die jovis qui fuit XXVI dicti mensis ianuari anno predicto millesimo CCCLX tertio iam dictus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem sabbati proxime venientem.

Die antierius sabbati XXVIII mensis ianuari dicto anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex existens personaliter in Ecclesia Beate Marie dicte ville Montissoni presentibus ibidem tractatoribus curie, continuavit ipsam curiam ad diem lune proximi sequentem.

Qua die lune qui erat XXX dicti mensis ianuari anno proximi dicto fuit dicta curia continuata, per dictum Regem in dicta Ecclesia Beate Marie personaliter constitutum ad diem mercuri proximi.

De inde ipsa die mercuri prima mensis febreri anno proximo dicto dictus dominus Rex in dicta Ecclesia personaliter constitutus, continuavit ipsam curiam ad diem veneris proxime venientem.

Et ipsa die veneris III febreri anno quo super proximi dictus dominus Rex existens personaliter Ecclesia Beate Marie, continuavit dictam curiam ad diem lune proxime.

Post hoc crastina die sabbati qui erat III dies febrerii anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio. Cum varii et diversis tractatus fuissent habiti inter tractatores dicte curie super modo solvendi et habendi quantitatem subsidii faciendi ad prosecutionem guerre, et defensionem rei publice Regnorum et terrarum domini Reg's, et super eo dicti tractatores nequirent comodo concordare. Ideo tota curia congregata in dic-

ta Ecclesia Beate Marie Montissoni deliberarunt et concordarunt eligere certos tractatores in numero infrascripto quibus fuit data potestas tractandi, ordinandi et definiendi super modo et forma habendi dictum subsidium ut inferius continetur. Qui siquidem electi sunt hii qui inferius distinguntur videlicet.

Regni Aragonie per Ecclesia.

- 1 Dominus Petrus Tirasonien Episcopus.
- 2 Petrus Raymundo de Montelongo, decretorum doctor, vicarius domini Archiepiscopi Cesarauguste.

De Cathalonie per Ecclesia.

- 3 Dominus Petrus Tarraconensi Archiepiscopus.
- 4 Dominus Romeus Episcopus Ilerdensie.
- 5 Dominus Guillermus Episcopus Urgellense.

De Regno Valentie per Ecclesia.

- 6 Venerabili et Religiosus frater Petrus de Tous, Magister Ordinis Sancte Marie de Muntesia.
- 7 Bernardus Ordi, officialis Episcopi Valentie.
- 8 Ffrater Asbertus de Tous, Comendator maior Muntesie.

De Maiorice per Ecclesia.

- 9 Jacobus de Ribes.
- 10 Bartholomeus de Podio Auluco.
- 11 Ffrater Martinus Magistri.

Pro nobilibus Aragonie.

- 12 Dominus Infans Fferdinandus Marchio Dertuse et dominus de Albarrazino.

- 13 Nobilis Blasius de Alagone.  
Pro Baronibus et militibus Cathalonie.

- 14 Nobilis Hugo vicecomites Cardonie.
- 15 Raymundo Dez Pujol.
- 16 Raymundo de Pinello.

Pro militibus Aragonie.

- 17 Petro Jordani Durries.
- 18 Arnaldus de Frannia.

Pro nobilibus et militibus Regni Valentie

- 19 Vitalis de Villanova.
- 20 Ffranciscus de Spellunas.
- 21 Galcerandus de Fonte.

## Pro universitatibus Aragonie.

- |    |                      |   |               |
|----|----------------------|---|---------------|
| 22 | Petrus Luppi Farnes. | } | Cesarauguste. |
| 23 | Michael de Capiella  |   |               |
| 24 | Eximinus Petri Gil.  |   | Daroche.      |

## Pro universitatibus Regni Valentie.

- |    |                         |   |           |
|----|-------------------------|---|-----------|
| 25 | Jacobus de Claramonte.  | } | Valentie. |
| 26 | Martinus de Turribus.   |   |           |
| 27 | Ffranciscus Carbonelli. |   | Xative.   |

## Pro universitatibus Cathalonie.

- |    |                            |             |
|----|----------------------------|-------------|
| 28 | Petrus de Sancto Clemente. | Barchinone. |
| 29 | Petrus çes Cores.          | Ilerde.     |
| 30 | Ermengandus Martini.       | Propi.      |

## Pro universitatibus Maiorice.

- |    |                          |   |           |
|----|--------------------------|---|-----------|
| 31 | Johannes de Mora.        | } | Maiorice. |
| 32 | Ffranciscus Umberti (?). |   |           |
| 33 | Bernardus Dalmacii.      |   | Minorice. |

Quibus siquidem tractatoribus electis fuit ordinata et in scriptis posita et publice lecta, modum simile quod pluries per Jacobum Conesa, Secretarium domini Regis, forma quam dicti electi tractatores servare debent et potestas eis tributa ut sequitur.

Fforma del sagrament et homenatge faedor per los elets en la cort es aytal.

Que ells tots concordants, tracten, ordenen e determenen sobrel feyt de la ajuda per quina forma e manera se pagara a major profit e be de la cosa publica, segons que a ells sera ben vist tota affectio e utilitat propia a part posada.

Et concordarunt dictus dominus Rex in dicta curia quod super hoc habeat dici et difiniri hinc ad diem lune proximi sequentem inclusive. Et retinuit dominus Rex qui nisi super hoc fuerit concordatum per hoc non preiudicetur seu derogetur hiis qui heri fuerunt concessa ipsi domino Rex per illos de curia generali, prout inde constat per publicum instrumentum. Quibus concessis dominus Rex renunciare quomodolibet non intendit. Et hiis factis predicti omnes tractatores seu electi noviter ad tractandum seu definiendum prestiterunt sub forma declarata superius juramentum ad sancta dei quatuor evangeliam, et homagium domino Regi, ore et manibus comendatum. Exceptis prelatiis et ecclesiasticis qui prestiterunt juramentum dumtaxat.

Die quidem lune superius continuata qui erat VI die febrerii anno predicto a nativitate domini millesimo CCCLX secundo. Cum dicti tractatores, de et super promissit tractassent in Ecclesia fratrem minorum dicte ville. Et dictus dominus Rex quod interessendo ipsi tractatu accede-

ret ad dictam Ecclesiam fratrem minorum, transiens per Ecclesiam Beate Marie dicte ville ubi dicta curia celebratur, continuavit diem presentem, ad diem iovis proximi subsequentem. Et eadem continuationem fecit idem dominus Rex existens in dicta Ecclesia fratrum minorum presentibus ibidem tractatoribus supradictis.

Post hoc eadem die lune VI dicti mensis febreri predicto anno a nativitate domini Millesimo CCCLX tertio. In Eclesia fratrum minorum ville Montisoni. Cum dicti XXXIII tractatores assignati ad tractandum, ordinandum et determinandum, super facto ajuda sive subsidii, per quem modum et formam solveretur, super ipsis modo et forma, plurimum altercassent. Et tandem viderentur condescendetur, per habito respectu ad fogagium, fieret distributio infrascripta. Et illo dictum, et inter eos conventum per ducentem quinquagintem mille libre, quas ultra subsidium quod debet haberi, ex generalitatibus concordantis, dicta curia intendit dare, pro defensione rei publice Regnorum et terrarum domini Regis, esset bonum et expediens, quod ipse CCL mille libre, dividerentur et distribuerentur per Regna, videlicet, ut sciretur cuiusmodi pars contingit Regnum Aragonie, et subsequentem Regna Valentie et Maiorice, et Cathalonie preonatum. Et dominus Rex inter eos tractasset volens et intendens, quantum in eo erat, eos reducere ad concordiam ut de ipsorum benevolentia quod libet Regnum susciperet partem suam. Et super eo eret aliquis defectus, ad complementum dictarum ducentarum Quinquaginta milium librarum, juxta opinionem cuiuslibet Regni. Cum licet inter omnes scirent et intendent se datos DDL mille libris, ultra dictas generalitates, tamen quodlibet ex ipsis Regnis, vellet partem suam suscipere mitiorem, et ex hoc defectus huiusquem sequebatur finaliter concordarunt omnes dicti tractatores, per dictus dominus Rex, qui singulorum ex eis vota distribuat, diceret et pronunciaret, quid et quantam contingeret quodlibet dictorum Regnorum et principatus Cathalonie, solvere, in dictis CCL mille libris, dicentes se super hoc, sue voluntati et suis pareceris.

Et demum hiis omnibus sit pactis, dictus dominus Rex, reducta in scriptis portione seu distributione, per eum inde facta, eam mandavit legi in publicum per me Jacobum Conesa, eius secretarius et scriptorem presentis processum, coram dictis XXXIII tractatoribus. Ibidem presentibus sub hac forma.

En cas que la cort acord, de donar a la defensio de la cosa publica V comptes de moneda, oltra les generalitats, de que es estat tractat, pronuncia lo senyor Rey, per lo consentiment en ell donat, quels dits V compers se deien partir, en aytal forma.

Arago .. . . .	LX milia libres.
Regne de Valencia .. . . .	LIII milia libres.
Cathalunya . . . . .	CXXII milia libres.
Regne de Mallorches . . . . .	XV milia libres.

Et cum predicta fuisset lecta et publicata, post paulum advenientibus illis de curia, quos dominus Rex, ad dictam Ecclesiam fratrem mi-

norem, iussit conveniri, et in dicta Ecclesia presentibus, ipse dominus Rex dixit et exposuit eis, qualiter fuerat concordatum, per tractatores ultimo per curiam ordinatos, ut quantitas V comptorum, solveret ad rationem fogagii, et postmodum qualiter ipse dominus Rex virtute poteratis, sibi per ipsos tractatores tradice, fecerat distributionem predictam, que fuit eis publicata, videlicet quod divisset seu distribuera ipsa V compta, inter dicta Regna, per modum superius declaratum. Et dixit eis, quod restabat, ut quodlibet Regnum, inter sua brachia concordaret, per quem modum, pars ipsos contingens solveret, ad quod faciendum dixit ipse dominus Rex dari et assignari debere duos dies, immediate sequentes. ad quod de presenti prorrogavit seu continuavit assignationem factam ad tractandum de modo et forma solvendi subsidium antedictum.

Et omnes illi de curia ibidem presentes fuerunt interrogati si omnia predicta placebat eis, quorum plures voce tumultuosa responderunt: OC, OC, vicibus replicatis.

Presentibus ad hoc per testibus Dominico Cerdani milite Iustitie Aragonum, Garcerando de Palaciolo in legibus licenciato promotore, Berengario de Relato, thesaurario domnus domine Regine, et Petro ça Costa Baiulo Cathalonie generali, consiliariis dicti domini Regis.

Qua die iovis ad quam dicta curia fuerat continuata, quæ erat nona mensis febreri anno predicto a nativitate domini MCCCLX tertio dictus dominus Rex existens in dicta Ecclesia Beate Marie ville Montissoni presentibus ibidem illis de curia generali seu tractatoribus curie vel maiori parte ipsorum continuavit ipsam curiam ad diem lune proximi subsequentem.

Post hoc die iovis predicta, IX mensis febreri anno proximo dicto. Cum inter illos de principatu Cathalonie scilicet prelatos et personas ecclesiasticas ac Richis hominis et militis et personas generosas seu de genere militari et syndicos Civitatum et villarum Cathalonie, eret tractatum, volente et consentiente domino Rege, quod simile cum illis de Regno Maiorice cum insulis ipsi Regno adiacentibus darentur in auxilium guerre et defensionem rei publice CXXX mille libri brachium in anno. Et eret diutius discrepatum inter eos, que pars contingeret prelatos et personas ecclesiasticas ac richis homines et persone militares, et qui pars civitates et villas. Cum dicti prelati et persone ecclesiastice ac Richi homines et persone militaris, dicerent et peterent eis adiungi insulas Minorice et Ibice, et cum ipsa adjuccionem, per ipsi solverent medietatem dicti domi, et aliam medietatem solverent civitatis et villis Regalis Cathalonie, adjuncto eis Regno Maiorice, exceptus duabus insulis supradictis, dicte quod civitates et villis dicerent. totum dictum Regnum etiam cum dictis duabus insulis eis adiungi ad solutionem medietatem predictæ. Et tandem questionem huius omni in domini Regi manibus posuissent, qui posset dictam questionem amabiliter juxta suum arbitrium terminare, per tanto dictum dominus Rex dictarum pactum voluntatem habita et consensu, dixit et declaravit verbotenus ipsis presentibus, volentibus per

verbotenus declararet et sive scriptis Regnum Maiorice, exceptis dictis duabus insulis debere contribuere, cum civitatibus et villis Cathalonie et secundum formam ipsarum curiarum Cervarie, in LXV mille libris, et per alias IXV libris, solverant dicti prelati et persone ecclesiastice, et Barones ac persone militares Mathonie simili cum dictis duabus insulis Minorice et Ivice. Que solverat et contribuerat prout in aliis domis factis ipse due insulis sunt solvere assuete. Et huius declaratio fuit factam per dictum dominum Aegem in domo fratre villi Montissoni presentibus et consentientibus Archiepiscopo Terraconensi Episcopo Ilerden et Urgellen, ac locumtenente procuratoris Cathalonie Inclito Infante Berengari Comite Impariarum et egregio viro Petro Comite Urgelli et nobili Bernardo de Capraria ac pluribus aliis de bachio militaris et Petro de Sancto Clemento et aliis sindicis brachium et Petro de Montenyana et aliis sindicis Ilerde et pluribus aliis sindicis Gerunde, Minorice, propium et aliorum locorum Regalium Cathalonie. Que omnes dicte, scripture seu declarationi obtemperarunt presentibus testibus Reverendo in Christo patre domino Ffratre Johanne Archiepiscopo Callarytam, Galcerando de Palatiolo, licenciato in legibus promotore, Petro ça Costa, Baiulo generalis Cathalonie et Berengario de Relato thesauriario domine Regine consiliariis dicti domini Regis.

PROPOSITIO FACTA PER REGEM PETRUM CONGREGATI IN ECCLESIA BEATE  
MARIE MONTISSONI

Post hoc die sabbati XI dicti mensis febreri hora tarda, dictus dominus Rex constitutus in dicta ecclesia beate Marie dicte ville Montissoni ubi erant prelati et persone ecclesiastice, Richis homines, milites et persone de genere militari ac sindici et procuratores Civitatum et villarum Regnorum et terrarum cismarinarum et Regni etiam Maioricem, ad dictas curias convocati dixit et exposuit verba sequenti in effectus. A nostre Senyor Deu ha plagut que nos som vostre Rey e vostre Princep, e jassia nos non siam dignes, empero aço feu ell per sa gracia e sa virtut. E sobre aço nos feu dues graçies, la una, car lo senyor Rey nostre pare no nasche primer, ans nasch primer Linfant en Jacme, qui renuncia al Regne, e es mes en lorde de Montesa e en aquell mori, e enapres la primogenitura e lo Regne pervench al senyor Rey nostre pare. Nos aytanpoch no nasquem primer, ans nasch primer Linfant Namfos, e aquell mori e la primogenitura e lo Regne pervench a nos. E jassia deus nons haia fets gran de persona, empero la voluntat e lo cor havem aytan gran e aytan bastant com nengu cavaller qui sia al mon, de morir e viurer per defendre la nostra corona e lo nostre Regne, lo qual los nostre predecessors ab ajuda del vostres, e nos seguints les lurs petjades ab ajuda vostra hi havem treballat en conquerir e guanyar. Ara donam nos a gran desastre e gran desventura, que ço que havem jurcat a conquerir D anys, perdam en VX dies., e scientement vos deim XV dies e no mes avant. Car segons los ardots que hy havem hauts, los quals ans de meniar vos intimam, lo Rey de Castella satana ab gran poder en aquestes partides e entenem que sen

vendrà a Çaragoça. E que nosaltres tuit siam açi a Çaragoça haia tan poca defensio e tan poch recapte com sabetes. Sis pert, per conseguent no fem compte quel calla aturar entro a la mar e entro a Barchinona e Barchinona no es tal Ciutat, ques pogues tenir a lonch setge, per ço com no es posada en loch que haia ne puga haver moltes viandes ans se perdria a lonch setge per fretura de viandes. E aço no esdeve per colpa nostra ni aytanpoch per colpa vestra, ço es que no haiats cor, e voluntat de bon servei car tots temps els vostres predecessors han ben servit als nostres e sius havets vosaltres a nos. Mas tot aço es deve per aquesta desventura de questions e debats que havets entre vosaltres qui cascuns volets vostre bon propi e guardats vostres privilegis e vostres libertats. E los clergues dien, e los cavallers dien que no deven tant pagar com los nostres homens, e los nostres homens dien que si, e sobre aquest debat havem estat de autompno entro en la primavera. Saul los cathalans ques son avenguts, e a la veritat, han ho mls fet que no los altres, jassia, que encara nons han atorgat lo do. E sobre aquest dcbat nos e vosaltres nos perdem. E si les nostres gents e aquelles per qui vosaltres sots aci sabien que aço esdevengues per vosaltres, qui sots tractadors, creen que cridarien tots de Taraçona entro a Salses e de Salses entro a Guardamar: muyren tots en malguany aquells tratadors, muyren, que axins volens fer a tuyt morir. Per que si amorir havem, per cert que no morrem açi, ans volem que vosaltres tots, prelats e clergues e cavallers e homens de ciutats e de viles nos seguiscats a Çaragoça, si cavalcant o a peu o en canuts hi sabiets tots anar, e que alli o per tenir corts o per ques vulla, estigam per viurer o per morir. E daço vos requerim e aço decim ab tota aquella maior expresio de cor que podem, e ab gran dolor que havem de la perdicio nostra e vestra.

Post hoc die XII mensis febreri anno a nativitate domini millesimo CCC sexagesimo tertio in presenti curia, tractatus et concordatus fuisset quod ad prosecutionem guerre vigentis inter ipsum dominum Regem et Regem Castille et per defensione rei publice Regnorum et terrarum ipsius domini Regis nostri ultra generalitatis, concordatas in certis rebus in et de quibus certe impositiones debent colligi et levari ad subsidium dicte guerre, et per dicta defensione dentur quinque ipocha in anno per certus tempus, de quibus quinque comptis veniunt ad partem Regni Valencie, quinquaginta tres mille libris Barchinone juxta generale comptimentum seu distributionem, inde factam per dominum Regem. In cuius manu et posse fuit possita dicta distributio facienda, per totam dictam Curiam in continetur in presenti procesum. Et inter prelatos et personas ecclesiasticas et Barones, militis ac personas militares, seu de genere militari et etiam sindicis universitatum Civitatum et villarum ac locorum Regalium ipsius Regne Valencie fuisset plurium discrepatum seu altercatum super comptimento seu distributione fienda, inter eos de dictis LIII mille libris. Tandem dicte partes die proximi dicta posuerunt in manu et posse domini Regi sibique conserverunt ab solute, ut dictam par-



tionem seu distributionem posset facere inter eos ac declarare quid et quantum quodlibet dictorum brachiorum, in dictis LIII mille libris anno quodlibet solveret tenere.

Est tamen verum per Bernardus Ordi, syndicus et procurator Reverendi domini Episcopi Valentini, et Capituli ecclesie valentine et etiam ut asservit Reverendi domini Episcopi Dertusen et Capituli ipsius ecclesie Dertusen retinuit expresse, per huius omni submissionem quam faciebat in dominum Regem, faciebat et facere intendebat solum pro hominibus illorum quorum est syndicus et procurator, et non per propis aut beneficiis eorundem dominum. Et dictus dominus Rex posita in scriptis distributione predicta presentibus dictis, mandavit et fecit legi per me Jacobum Conesa Secretarium suum, eiusque auctoritate notarii publicum, per totam teram et donationem suam, dictam partitionem seu distributionem in forma sequenti.

#### COMPTIMENTUM REGNI VALENCIE

Lo senyor Rey departeix per lo poder en ell donat per les parts les LIII mill llibres barchinonensis, ques deven pagar per tot lo Regne de Valencia en la forma següent.

Es a saber, los prelats e personas ecclesiasticas del dit Regne cascun any... . XIII m. liures.

Item los Richs homens e cavallers e personas generoses del dit Regne per any... . XV m. liures.

Item Ciutats e viles e lochs Reyals del dit Regne per any... XXV m. liures.

E enten lo senyor Rey que si ço que deu no vulla, alcun loch del dit Regne sis vol reyal, sis vol dalcu dels altres braços, se perdria en la guerra, que la part quelli tocaria se compartesca pro rata de les quantitats dessus declarades pagadora entre tots los braços.

Quod siquidem comptimento seu distributio fuit facta per dictum dominum Regem, et per dictum Jacobum Conesa lecta et publicata, mandato domini Regis die et anno in prima linea contentis in quodam domo que dicte confratiae beate Marie Montissoni, presentibus dictis partibus ac presentibus protestibus Reverendo in Christo patre domino fratre Johanne divina providentia Archiepiscopo Callaritano confessore, et Dominico Cerdani milite Justicia Aragonie, Berengario de Relato Thesaurario domine Regine Galcerando de Palaciolo licenciato in legibus promotore, Petro Çacosta Baiulo Cathalonie generali, et Jacobo de Rochafort Baiulo generali Regni Aragonie, consiliaris dicti domini Regis.

#### COMPTIMENTUM ARAGONUM

Sequentem die lune qui erat XIII dicti mensis febreri anno a natiuitate te domini millesimo CCCLX tertio. Cum in presenti curia tractatum et

concordatum fuisset quod ad prosecutionem guerre vigentis inter ipsum dominum, et Regem Castille, et per defensionem rei publice Regnorum et terrarum ipsius domini Regis nostri, ultra generalitatis concordans in certis rebus, in et de quibus certe impositionem debent colligi et levari ad subsidium dicte guerre, et per dicta defensione dentur quicquod compta in anno per certum tempum, de quibus quicquod computas veniunt ad presentem Regni Aragonum sexaginta mille libris barchinonensis, iuxta generalem comptimentum seu distributionem inde factam per dominum Regem, in cuius manu et posse fuit posita dicta distributio facienda per totam dictam curiam, ut continetur in presenti processu. Et inter prelatos ac personas ecclesiasticas, et Barones milites ad personas militares seu de genere militari ac infançones et etiam syndicos, universitatum Civitatum et villarum ac locorum Regalium ipsius Regni Aragonum, fuisset plurium discrepatum seu altercatum, super comptimento seu distributione fienda inter eos de dictis sexaginta mille libris. Tandem dicti partis die proximi dicta possuerunt in manu et posse ipsius domini Regis, sibi que comisserunt absolute, ut dictam partitionem seu distributionem posse facere, inter eos, ac declarare quid et quantum quodlibet dictorum brachiorum in dictis LX mille libris anno quodlibet solvere teneretur.

Et dictus dominus Rex posita in scriptis distributione predictam presentibus dictis partibus, mandavit et fecit legi. per me Jacobum Conesa Secretarium suum, eisquem auctoritate nothario publicum, per totam terram et donationem suam, dictam partitionem seu distributionem in forma sequenti.

Lo senyor Rey per lo poder en ell donat, per les parts fa la compticio e distribucio seguent, de les LX mille libres barchinonensis les quals toquen al Regne Darago en lo do faedor a prosecucio de la guerra, e a defensio de la cosa publica.

Primo los prelats e persones ecclesiastiques per any...XVII libres barch.

Item los Richs homens per any... XII libres barch.

Item los Cavallers e Infançons per any... ..III libres barch.

Item Ciutats e viles, e lochs Reayls e en aço es entes Alcanyç e Muntalba ..XXVIII libres barch.

LX mill. libres.

E enten e declara lo senyor Rey que si ço que deu no vulla alcun loch se perdria, sis vol Rey al sis vol dalcun del altres braços, que allo quen tocaria a aquell loch sia carregat e compartescha entre tots los altres lochs pro rata de la distribucio damunt dita.

Quodquidem comptimentum seu distributio fuit facta per dictum dominum Regem, et per me dictus Jacobum Conesa eius Secretarium, de propius mandato lecta et publicata, die et anno proximi dictis, in domo Confrarie Beate Marie Montissoni presentibus partibus supradictis. Et presentibus testibus Reverendo in Christo patre, domino fratre Honanne divina providentia Archiepiscopo Callaritam confesore et Dominico Cer-

dani milite Justicie Aragonum, Berengario de Relato Thesaurario domine Regine, Galcerado de Palaciolo licenciato in legibus promotore, Petro Çacosta Baiulo Cathalonie generali et Jacobo de Rochafort Baiulo generali Regni Aragonum, consiliariis dicti domini Regis.

Et proximi dicta die lune qui erat XIII dicti mensis febreri anno dictus, dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem mercuri proximi subsequentem.

Qua diem mercuri qui erat XV die febreri dicto anno MCCCLXIII dominus Rex continuavit ipsam curiam ad diem lune proxime sequentem.

Eet ipsa die lune, qui erat XX dies dicti mensis febreri anno a nativitate domini Millesimo CCCLX tertio, dictus dominus Rex continuavit ipsam curiam, ad diem martis crastinam.

Que dicta die martis XXI dicti mensis febreri anno predicto fuit continuata per dictum Regem dicta curia, ad die mercuri crastinam

Et dicta die mercuri qui erat XXII die mensis febreri predicto anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem jovis crastinam.

Qua die jovis XXIII dicti mensis febreri anno predicto prefatus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem sabbati proxime subsequentem.

Et dicta die sabbati qui fuit XXV dicti mensis febreri dicto anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex continuavit dictam curiam ad diem lune proximi venientem.

Et ipsa eadem die sabbati XXV dicti mensis febreri anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio, cum inter brachia prelatorum et personarum ecclesiasticorum et baronum ac militum Cathlonie ex una parte et brachium Civitatum et villarum Cathalonie ex alia parte, eret questio seu contrastus. Et etiam inter Civitatem Barchinone et villam Perpiniati et aliquos eis adherentes ex in parte, et illos de Civitate Ilerde et aliarum Civitatum et villarum Cathaloni ex altera eret alius contrastus seu discrepatio de et super infrascriptis Et dicte partes posuissent in manu et posse domini Regis, ut super ipsis contrastibus posset determinare de jure prout sue maiestati expediens videtur. Tandem ipsa die sabbati dictis partibus presentibus et in presentia domini Regis existentibus in Ecclesia Sancti Stephani dicte ville Montissoni, prefatus dominus Rex promulgavit suam sententiam super utroque dicatorum duorum contrastum, quam mandavit et fecit legi et publicari per me Jacobum Conesa Secretarium suum, presentis quod processum scriptorem et notario publicum, per totam terram et donationem eius suam. Et dicta sententia seu determinatio dicatorum contrastum fuit scripta in fine utriusque dicatorum contrastum. Qui contrastus et determinatio quid subsecuta sunt continentis.

Lo primer contrast es, com lo braç de la esgleya e dels cavallers dien que en la part la qual pertany a ells de pagar deuen pagar e contribuir ab el's lcs homens del Batliu de çà Real e de pals e los homens den Jac-

me March, e tots altres que de les Corts en de Cervera e ença, sien estats transportats en lesgleya, o en braç militar e lo braç de les ciutats e viles Reyals dien lo contrari, allegants que pus en temps de la Cort de Cervera, eren de lur braç, e contribuïrem ab ells que per alguna novatio o alienacio no poden esser levats de lur contribucio com se deia haver esguard, atesa la sentencia del senyor Rey e la Cort de Cervera.

Al dit contrast diu e defen lo senyor Rey que tots los homes qui en la Cort de Cervera o per ordinacio daquella pagaren ab lo braç de les Ciutats, hi paguen ara. e sien comptats en compte de lur do, segons lo dit nombre, pero per guardar prejudici diu lo senyor Rey que si alguns dels dits lochs, son mudats en esgleya, o en braç militar que puguen pagar ab aquelles segons empero la forma de Cervera, axi que ço que sen levare, caiga en profit del do de les ciutats e viles.

Lo II contrast es, entre la ciutat de Barchinona e villa de Perpinya e tots los Condats de Rossello e de Cerdanya de la I part e les altres Ciutats e villes de Cathalunya del altra. Car diu Leyda e les altres Ciutats e viles qui son de la lur part que deu esser fet comptiment, entre ells haut esguard als dons passats antichs en pagaven molt mes Barchinona e Perpinya E aquestes dien lo contrari, ço es que nos deu fer sino per manera de fogatge.

Diu e defene lo senyor Rey que en aquesta cort ses elegida via de fogatge, per que es raonable quel comptiment se faça, per manera e nombre de fogatge, e que cascun loch pach segons ço que lin tocara per via de fogatge. Enten empero lo senyor Rey, e rete que per avant si e quant a ell ben vist sera, finides les presents corts com no puga haver espay, ço ara que la veritat sia tal que no requerir tinga si li appar que iniquitat hi haia que lo puga reduir a egualtat.

Fuit autem factam dicta determinatio per dictum dominum Rex, loco die et anno predicto, presentibus dictis partibus et presentibus etiam testibus Nobili Berengario de Apilia Geren vices gubernatoris generalis in Cathalonie, Francisco Roma legum doctoris vicecancellario consiliariis dicti domini Regis et Gondissalvo de Castroveneti domicello verxeris armorum ipsius domini Regis et pluribus aliis in multitudine copiosa.

Post hoc die lune predicta XXVII dicti mensis febreri anno predicto millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex continuavit dictam Curiam, ad diem mercuri proximi subsequentem.

Et ipsa die veneris qui erat tertia mensis marcii anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex continuavit ipsam curiam ad diem lune proximi sequentem.

Post hoc die domenica V mensis marcii anno predicto a nativitate domini millesimo CCCLX tertio prefacto domino Rege constituto in Ecclesia predicta sancte Marie dicte ville Montissoni et presentibus ibidem prelatibus et personis ecclesiasticis baronibus et militibus ac personis militaribus et sindicis universitatum Civitatum et villarum Regalium ad

dictas curias convocatis. Idem dominus Rex dixit et exposuit verba sequentia in effectum.

La sabets com sots aplegats açi a aquestes corts on vos havem apel·lats, per fer ajuda per rao de la guerra, e a la cosa publica de nostres Regnes e terres, de la qual ajuda havets molt tractat e sots en concordia axi que no cal si no que publiquets lo do e quel façats, e axi demanam vos, si tenits per be e plau a tuyt que sia fet segons que es acordat e ab les condicions que havets meses en escrit, les quals nos havem vist e examinades.

Et omnes et plures de dicta curia simil et simile voce tumultuosa dixerunt et responderunt, plau nos senyor, plau nos senyor, et aliqui ex eis dicebant, oc, oc, vicibus replicatis. Elevantesi in altum aliqui ex eis, scriptas in quibus continetur oblatio doni et conditionis sub quibus fit dicta oblatio. Quorum scriptorum tenoris inferius inserunter.

Et dictus dominus Rex regraciando eis de dicti doni oblatione continuavit dictam curiam ad diem lune crastinam licet iam ad ipsam die, super continuata fuisset.

Et dicta die lune VI dicti mensis marcii anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio dictus dominus Rex continuavit ipsam curiam ad diem mercuri proximi sequentem.

Conclusio siquidem presentium curiarum, et forma ac modus donorum seu profertarum, facta per illos de curia, continentur in ordinationes instrumentus publici inde facti. Cuius serie fit se hoc (6).

#### DONUM FACTUM PER GENERALE REGNI VALENTIE

In Dei Christi nomine. Noverint universi. Quod anno a nativitate domini millesimo CCC sexagesimo secundo die decima octobri Illustrissimus princeps et dominus dominus Petrus dei gratia Rex Aragonie, Valentie, Mariorice, Sardinie et Corsice Comesquem Barchinone, Rossilioni et Ceritania. Cum Rex Castille proditore et inique pacem firmatam in manibus Reverendi Guidonis divina providentia Portucense Episcopi sancte Romana Ecclesie Cardinalis apostolice sedis legati, juramentis et homagiis et aliis penis spiritualibus et corporalibus roboratam inter ipsum dominum Regem ex una parte et dominus Regem Castille ex altera rumpisset et violasset, movissetque seu suscitasset guerram noviter contra ipsum dominum Regem et invasisset subito terras suas ac villa Calatayud et alia loca diversa dicti domini Regis cepisset et plura invadere contra ipsum dominum Regem et terras suas per tanto dictus dominus Rex volens prosecutioni dicte guerre ut convenit providere constitutum personaliter in villa Perpinya deliberavit celebrare curiam generalem gentibus

---

6. En el manuscrito transcrito custodiado en el Archivo de la Corona de Aragón a partir de este punto hay una serie de folios en blanco, comenzando de nuevo con la copia del donativo hecho por Valencia.

suis Regnorum et terrarum cismarinarum et etiam Regni Maiorice in villa Montissoni ad quartam diem mensis Novembre proxime instantis ad quamquidem Curiam prelati Capitula seu Colegia, barones, milites et universitatis Civitatum villarum atquem locorum Regalium dictorum Regnorum et terrarum vocati literatorum existerunt de inde dictus dominus Rex cum suis certis tenoris litteris et sub diversis diebus et datis cum propter iminentia et urgentia negocia dicta die quarta mensis Novembri nec etiam die decima eiusdem mensis ad quam sedantio indixi dictarum curiarum in die XIII ad quam postea prorrogavit nec etiam ipsa die XIII usquem ad diem XVI ad quam prorrogata fuit ipsa Curia valeret comode interesse.

Tandem ipsa die XVI qui erat dies mercuri et subsequentem de die in diem usquem ad diem diem mercuri XXIII die mensis novembri ipsa curia extitit prorrogata quam diem mercuri dictus dominus Rex in illo magno palatio quod est in Castro Montissoni ubi dominus Rex hospitabat, congregatis ibi prelati et sindicis capitulorum baronibus, militibus ac sindicis universitatum fecit propositionem suam pulchre et preciose summam protemate vidi electionem populi mei et eorum et proseguendo materiam suam multum ornate et veritatis in suo sermone prodictionem et iniquitatem Regis Castille contra pacem justam et occupationem per eum factam de villa Calatayud et aliis locis diversis conclusit ut fieret talis provisio in presenti curia quam ideo convocaverant per populus afflictus liberaretur a sua afflictionem et recuperaretur loca occupata et iniquitas Regis Castille compeserentur. Et hoc dixi dictus dominus Rex valde late et preciose ad suum propositum verba sacre Theologie bene et aptissime aplicando subsequenter autem continuata dicta curia et in ea de et pro super prosecutione dicte guerre et deffensionem rei publice Regnorum et terrarum dictum Regis per die quod pluries cum diligentia pro tractato. Tandem divina gratia die domenica quinta mensis marci anno a nativitate domini millesimo CCCLX tertio tota dicta curia seu qui ad eam convenerant in ecclesia beate marie ville Montissoni, obtulerunt dictum donum et subsidium ipsi domino Regi in dicta ecclesia personaliter existenti ad deffensionem rei publice Regnorum et terrarum suarum. Et signantur illi de brachio Civitatum et villarum regalium Regni Valentie sub hoc forma.

A la graciosa ajuda que vos molt alt e poderos rey princep e senyor en Pere per la gracia de deu Rey Darago, de Valencia, de Mallorca, de Serneya e de Corsega, Comte de Barchinona, de Roselló e de Cerdanya, demanada a la cort general per vos senyor aparellada e ajustada, en la vila de Monço de tots los regnes e terras vestras deça mar e del Regne de Mallorcha per entendre subvenir e ajudar en la defensio de la terra e en la prosecucio de la guerra, la qual lo Rey de Castella injustament novellament nos ha moguda, lo braç de les ciutats, viles reyalis del regne vostre de Valencia ensemps ab los braços ecclesiasticos e militar del dit regne e ensemps encara ab los braços ecclesiasticos e militar e de ciutats

e viles reynals del Regne de Arago, de Mallorca e principat de Catalunya e no sens aquelles ne en altra manera volent provehir a la indempnitat de aquell e de la cosa publica del dit regne de Valencia per defensio de si mateix e de la cosa publica del regne damunt dit graciosament e no per deute responen a la alta proposicio per vos dit senyor en la dita cort feyta, ordona e serveix en les dites coses sots la forma, condicions, retencions, salvaments, maneres, protestacions inde següents e altres donadores e ordenadores per lo dit braç en la present cort les quals ara per la donchs sien loades, servades, satisfecides e confirmades.

Primerament per los casos e raons dessus dites e sots les dites e deus scrits condicions, salvaments, maneres e protestacions los dit braç de ciutats e viles reynals del dit regne de Valencia ensemps ab los braços de la esglesia e de la cavalleria del dit Regne e encara ensemps ab los braços eclesiastiches e militar e de ciutats e viles reynals de les Regnes de Arago e de Mallorches e del Principat de Catalunya e no sens aquells ne en altra manera dona e profer en defensio deçi mateix e de la cosa publica del regne de Valencia damunt dit, les drets e coses en los capitols deus següents expresats e declarats, imposades, collides e levades generalment en tota la terra vostra deça mar mar e encara en los Regne de Mallorca e isles adiacents sots en la ajuda de cascun Regne segons forma e tenor dels capitols infra següents, en les quals coses e drets paguen e contribuissen tots e qualsevol persones de qualquier ley, condicio o staments sien açi eclesiastiques com seglars, e que la moneda prenguen de les dites coses sia distribuïda e convertida en sou de homens a cavall, e primo de cavall e roçins e en armade de mar faedora per defensio o guarda de les ports e maritimes del Regne de Valencia e invasio dels enemichs los quals drets son estats concordantement deliberats eser donats en defensio de la cosa publica del regne e terres vostres per tota la cort general damunt dita e los quals drets començen eser imposats e levats o cullits lo primer die del mes dabrill primer vinent e del dit die a II anys comunment comptadors e de la fi dels dits II anys tro a la subseqüent lo donchs festa de tots sants exclusive, los quals drets o capitols son de la continentia subseqüent.

Primerament com als princeps e a la cosa publica. Inscrito toto tenore Capitulum predictorum V solis in dono facto pro Generale Cathalonie et Regni Maiorice Registrato. Et post ipsorum tenorem fuit additum quod sequitur.

Lo senyor rey reeb agradablement lo do de les generalitats segons empero la forma condicio e manera damunt dites e segons la forma e manera en les dites respostes e condicions fetes en lo fi de cascu capitol per lo senyor Rey. Petrus Conesa.

En apres senyor lo dit braç de ciutats, viles e lochs reynals del dit Regne de Valencia en defensio de la cosa publica del dit regne graciosament e no per deute que sia tengut sots les protestacions, condicions, maneres e retencions dessus e deus scrites ensemps ab les dits braços

ecclesiastichs e militar e de ciutats e viles reyal del dit regne de Arago e principat de Cathalunya e del Regne de Mallorca e illes a aquells adiacents e no sens aquells ne en altra manera, dona e profer ultra les coses en los presents capitols contengudes CCL milia libre de moneda de reyal de Valencia e de barchinonensis del primer die d'abril primer vinent a II anys següents e continuament comptados, ço es per cascun dels dits II anys CCL milia llibres e de la fi dels dits dos anys tro a la subseqüent la donchs festa de tots sants exclusive altres CCL milia libre e de any comptant dels dits CCL milia libre per tota temporis.

De les quals, do e pach e donar e pagar sia tengut lo Regne Darago axi dels dits II anys e per laltre temps de any LX milia libre e lo Regne de Valencia per cascun dels dits II anys e per laltre temps a de any LIII milia libre. E lo Regne de Mallorca a aquell mateix temps XV milia libre e lo principat de Cathalunya CXXVII milia libre que provendra pagar al dit Regne de Valencia pach e sia tengut pagar lo braç ecclesiastich del dit Regne de Valencia XV m.l. E lo braç de ciutats e viles reyal del Regne damunt dit XXV m.l. En axi que en e sots la proferta o ajuda sia compresa e entesa la part que al dit braç de ciutats e viles reyal del dit Regne de Valencia convendra pagar en o de aquells X mils florins, les quals tota la dita cort general foren proferts en deffensio dels dits regnes e terres, dilluns XX dies del proximo passat mes de febrer.// Als II capitols de la proferta de les CCL milia libre o del comptiment de aquelles respon lo senyor Rey, que rebh agradablement lo dit do ab les condicions e maneres damunt dites segons empero les respostes a les dites condicions fetes per lo senyor rey en la fi de cascun capitol.

E per tal quels affers de la dita guerra sien pus profitosament ordonats o proseguits ab aquella diligencia e manera ques pertany lo dit braç ordona e preveix que cascun sia tengut de portar e fer portar e lurrar a son resch, perill e a sa propia messio e deppesa en poder del clavari qui per son braç sera elet, en la part o quantitat que en e de la present proferta o ajuda le convendra pagar o taixada li sera, la qual quantitat sera liurada als dits clavaris dins lo temps de la paga faedora de la dita part o partitat. En altra manera que passat lo dit temps o terme de la dita paga per lo dit clavari puxa manlevar e manleve la dita quantitat a usura, barat o mogubell, a dampnatge e messio de aquell qui pagat no haura dins lo dit terme. E res no meyns que de aço puxa eser feta execucio contra cascun deutor e bens seus, per la dita partitat deguda e per totes messions, usures, mogubell e altres deppeses que per la dita raho convendra eser fetes e pagades. // Respon lo senyor rey que li plau. P. Conesa.

Item que per o de cascun de les braços ecclesiastichs e militar e de ciutats e viles reyal del dit regne de Valencia, sia elet I clavari lo qual reeba tota la moneda que al seu braç provendra pagar en o de la dita present proferta o ajuda de les dites LIII milia libre. E la part que al dit braç pertanya rebre e distribuir en o de les generalitats damunt



dites, les quals clavaris e reebedors de la dita moneda distribuïsch en aquella en sou de homens a cavall e en estimes de aquelles o en armada de mar faedora con los salaris damunt scrits, a ordenacio e conexas de aquels qui deputats hi seran e ab albarans dels dits deputats e quels dits albarans haïen força e valor de carta publicha de paga e sien hauts per sofficiet e bastant cautela de paga de quals sevol quantitats que per los dits albarans seran pagades. // Respon lo senyor rey que li plau. P. Conesa.

Item quels dits clavaris haïen poder bastant cascun en son braç de cullir, exigir, e levar tota la moneda que al dit seu braç o aquells pei qui hi seran elets sia taxada o pertanya pagar per raho de la dita proferta e per la dita quantitat haver e cullir per totes e qualsevol forces, costrets e penyores e execucions que ben vist lur sera, sumariament e de pla sens pleyt e sens escrit e solament de nua paraula tota apellacio remoguda e elegir e assignar a les dites coses fahedores porters, collitors o altres officials o persones que ben vist los sera a expedicio de les dits affers, e quels dits clavaris haïen residir e estar en Valencia continuament. // Respon lo senyor Rey que li plau. P. Conesa.

Item quels dits clavaris tatxen o puschen tatxar a lur arbitri o conexas salaris dels consellers elets per lo dit braç o de porters o collitors e de altres persones necesaries a exigir e haver la moneda provinent de les dites generalitats, recollecta o taxacio de la dita present ajuda faedora. Empero quels salaris quis daran als dits porters o executors sien pagats per aquels en culpa del quals los dits porters o executors hauran treballat, per aytants dies com per la dita rao estaran o treballaran a taxacio dels dits clavaris. E si alcu dels dits porters o executors faents fahenes contra diverses persones en I die o en I temps pendran mes salari que taxat nols sera per lo dits clavaris, sia privat del dit offic i e res nomenyes sia punit a arbitri e conexas dels dits clavarie e per aquells personalment, e si treballaran per los dits clavaris en expedicio de les coses en los presents capitols contengudes sens colpa de alcu, lo dit salari en tant com sera lo dit treball sien pagats per los dits clavaris de la moneda de la present proferta. // Respon lo senyor Rey que li plau.

Item quels dits clavaris haïen, prenguen a reeben a lur ma e poder tota la moneda al dit Regne de Valencia provinent, axi de les dites generalitats dessus expresades quis culliran al dit Regne, com per rao de la moneda qui a cascun sera taxada pagar en la present proferta o ajuda ultra les generalitats damunt dites, e fer apoques e absolucions de la cosa reebuda e oyr compte e rao dels comptadors e collitors de les dites generalitats. E les dites comptes si ben vist lus sera impugnar e contradir e absolvre e diffinir e generalment fer totes altres coses necesaries o expedients a expedicio dels dits fets. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que per los dits III braços del Regne de Valencia sien elets certes persones sots cascun de e per son braç los quals tots ensemps o la

maior partida de aquells ensemps ab los dits clavaris, façen e ordenen totes aquelles bones provisions utiles e necessaries que ben vist lus sera a prosecucio de la guera entant com toca la present proferta o ajuda a consell de Micer Jannuario Rabaça e Dn. Berengario Mercader savi en dret, conseller per los dos braços eclesiastich a militar, e de Micer Jacme Joffre per la ciutat de Valencia, e de Marti de Torres per la ciutat de Xativa e viles reyalis del dit Regne consellers e ordonats e assignats a tots los dits clavaris e deputats e a consell de la maior partida de aquells, e quels dits deputats o II daquells asoldeien quinginti a cavall e stimer e façen stimar los cavals e roçins de aquells qui aparellats seran per estar en les fronteres del regne de Valencia e façen pagar ab lurs albarans lo sou e sumes dels dits homens a cavall, e tot ço quis pagara per rao de la dita armada e los salaris dels dits clavaris deputats, consellers e scrivans e altres salaris e messions deius declarades, e quels deputats per lo dit braç de ciutats e viles reyalis haien so salari per cascun die que convenera per lo dits affers, cascuns dels dits deputats XX sols. e per cascun die que esten en alcun loch per rao dels dits affers XV sol. // Respon lo dit senyor Rey que li plau ab que lescriva de racio o altre per ell sia a les dites stimes e mostres si eser hi volra asi que frau fer nos puxa. E que en les dites mostres e stimes sia present si eser hi volra lo dit scriva de racio si la part que sien reebedors los cavalls ne les persones ne larmes e que sapia nomenadament quals reebbran, per ço que sapia cascun quants homens a cavall hi ha ne quals per ço que a aquells puxa manar anar a les fronteres e les guaytes, e quels deputats façen sagrament e homenatge al senyor Rey ques hauran be e leyalment en les dites coses, esquivant frau e favor e quel scriva de racio semblament faça sagrament e homenatge ques haura be e leyalment en lo dit feyt. E que per amor ni odi ni favor no reebra nengu que reebre no faça ne rebugeta nengun qui sia rebador. E quel dit scriva no haia alcun salari del general ni de alcu dels braços ni dels homens a cavall. P. Conesa.

Item que tots los dits deputats o la maior partida de aquells de VI en VI mesos hoien e reeben compte dels dits clavaris de la administracio que per lo dit lur offici hauran feta, e puxen lo dit compte impugnar e contradir e aquells absolvre e definir ab carta publica e sens aquella si e segons que ben vist lus sera. // Respon lo dit senyor que li plau ab que alcuna persona per ell haia qui vexi si la dita moneda sera invertida en los affers de la dita gracia e que no haia salari alcu de qualsevol del dit Regne o de alcu braç de aquell. P. Conesa.

Item que les dits deputats o los II o mes de aquells sis volran, donen e comanen a cullir los drets de les generalitats damunt dites, e venen e façen vendre aquells per aquell preu o preus o per aquella manera que ben vist lus sera e segons que per tots o per la maior partida dels dits deputats sera ordenat e deguen fer cartes publiches de venda o altres contractes que ben vis lus sera sots aquelles obligacions e maneres que coneixem eser fahedores. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa

Item que los dits deputats o los IIII, III, o II de aquels, cascun mes e quantes que vegades e tota hora que ben vist lus serà, no contrastant que en cascuna mostra no façen paga de sou ne reeben mostres dells homens a cavall qui seran establits en les fronteres del Regne de Valencia e estimen e façen estimes de aquels cavalls o roçins qui pendran sou del general del dit Regne o altres qui seran trameses a estar en les dites fronteres, e le dita mostra façen e sien tenguts fer e donar los dits homens a caval, tota hora e quantes que vegades rapelats ne seran per lo dits deputats o per los II o mes de aquells e qui contra fara, perda lo sou de I mes de tots quants cavals o roçins hi tendra per quantesque vegades contra fara. // Respon lo dit senyor que li plau. Empero que a les stimes de les cavals fahedores sia lescriva de racio si eser hi volra. empero quel dit scriva no haia alcun salari del general ni de alcun braç de aquel ni dels dits homens a cavall.

Item quel capita de la guerra o lochtinent de vos senyor ensemps ab tots los dits deputats si present seran o alguns ab II de aquells si els altres presents noy seran, donen e assignen loch a estar en la frontera als dits homens a cavall o en aquel nombre quel dit capita o lochtinent vostre ab los dits deputas concordament ordonare e que res de les coses en lo present capitol contengudes lo dit capita o lochtinent vostre per si mateix, ne los dits deputats per si mateix ne puguen fer o ordonar ans totes les dites coses sien fetes concordantement per lo dit capita o lochtinent o deputats e no en altre manera. // Respon lo dit senyor que no es rao quels deputats se entremetren de ordonar la guerra com a ell sa pertanga o aquell qui hi sera per lo dit senyor rey e bastar lus deu que la distribucio de la moneda se faça por ells. P. Conesa.

Item que si alcun dels dits clavaris o deputats durant lo temps del dit seu offici morra o sia embargat per longa malaltia o per altre tal embargament que en los dits affers bonament no pogues entendre, lo braç per lo qual aquel dit mort o axi embargat hi sera mes haia elegir e elegirischa altre deputat del dit seu braç subrogat en loch del dit mort o embargat. // Plau al senyor Rey. P. Conesa.

Item quel dit sou se comens a pagar als dits homens a cavall lo quint dia de abril primer vinent e daqui avant cascun mes en lo començament de cascun mes durant lo temps de la dita proferta o ajuda. // Plau al senyor Rey. P. Conesa.

Item que per los dits deputats e clavaris dels dits III braços sien elets e deputats aquels notaris o scrivans qui necessarios sien a expedicio de les coses en los presents capitols contengudes e tatxat salari a aquels. // Respon lo senyor Rey que li plau. P. Conesa.

Item que als dits deputats e clavaris sia tatxat salari per lurs treballs e regiment de lur offici per los dits III braços en la present cort. // Respon lo senyor Rey que li plau. P. Conesa.

Item quels salaris de tots los dits deputats, clavaris, consellers e no-

taris sien pagats de la moneda de la present proferta o ajuda. // Respon lo senyor Rey que li plau. P. Conesa.

Item que a hom de cavall armat sien donats per sou VI sols. e de roçin alforrat V sols de reyal, per cascun die que ab los dits cavalls o roçins esra fet servei en la dita frontera e no meyns ne en altra manera per alcuna raho. Empero que tot hom de cavall o armat tingue e porte tot son arnes de cavall armat sots lo cavall provist de loriga, e lo cavalcaador cambres e cuixeres o altra arma de cavaller e lo roçin alforrat darga de part e bacinet e atsegaya o lança e cuyrases e camisol. E que cascun hom axi de cavall armat com alforrat tinga home ab si continuament I hom de peu e fadri de XVI anys o de mes temps. E que del dit hom de peu se faça mostra axi com dels dits homens a cavall. E' si les dites coses no complira ab acabament perda la meytad del dit sou. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item lo dit braç fa e enten fer la dita proferta o ajuda sots aytal condicio, que als homens a cavall soficients que del dit braç seran atrobats e volran pendre sou servint aquell en la dita frontera sia donat sou per los deputats. La mateixa empero de la suficiencia de les dits homens a cavall sia als dits deputats. // Respon lo senyor Rey que la dita coneixencia le pertayn al seu scriva de racio ensemps en los dits deputats. E quel dit scriva de racio no haia salari ni dret alcu del dit general ni dels dits homens a cavall. P. Conesa.

Item senyor com se sia atrobat per alguns dels homens a cavall qui prenen sou del Regne de Valencia, per defraudar lo general del dit Regne hau morts, visclavots o en altra manera affolats alguns cavals o roçins qui eren stimats per lo dit general per tal que trobasen de aquell les estimes dels dits cavals o roçins, per ço venir esquivar la dita frau sia proveit e ordenat que si alcu assegurara o fera o cometra semblant frau o melefici perda la estima del cavall o roçi o per lo qual haura comesa la dita frau e altra aço pach per pena M. sols. pagadors de sos bens, distribuïdos en sou de homens a cavall e estimes de aquell e en altres mesions expedients e maneres a arbitri, conaxensia o ordinacio dels dits deputats, e ultra aço sia quitat del dit sou los quals deputats puxen fer execucio de la dita pena realment e de fet. // Respon lo dit senyor que li plau encara que la persona stiga a merce del senyor Rey. P. Conesa.

Item si los dits homens a cavall e soldeïats per estar en les fronteres del dit regne faran entrades, preses o guayns, quel dret del quint o altre qualsevol dret a vos senyor e a la senyora reyna e al senyor duch o a qualsevol de vos Infants o altres qualse vol persones pertanyents per qualsevol causa, manera o rao, per vigor de les dits guayns, quints, preses de entrades o cavalcades e encara en so que per les galees, lenys o altres vexeles los quals seran armats de la present proferta o ajuda sera pres o guanyat, entreguen sens alcuna disminucio e sens pagar e donar o liurar a vos senyor o algun altra persona o official alcuna part o dret vinga a mans o poder dels dits deputats e tots aquells guany, quints

a cavalcades o dot de armada o lo preu de aquels los dits deputats meten e posen en man e poder dels dits clavaris, o aquels los dits clavaris responen e rinden compte e rao als dits clavaris, e tot allo qui sera haut sia conservat per los dits clavaris en sou de homens a cavall e stimes de cavall e roçins, salaris e messions, spies, scoltes e altres coses necessaries a ordenacio e conexencia ab albarans dels dits deputats. // Respon lo dit senyor Rey que li plau ab que tota la quantitat damunt dita dels dits quintos o drets axi de mar com de terra se contrescha en la guerra ultra lo nombre del dit do. P. Conesa.

Item que les faltes ques faran per los dits homens a cavall qui seran asoldeiat de la dita ajuda o proferta sien cullides e levades e vingan a mans e poder dels dits clavaris e per aquels a ordinacio e ab albarans dels dits deputats, e aquelles sien contades en sou de homens a cavall e en estimes de cavalls e roçins si e quant e segons que als dits deputats sera vist faedor e necessari e no en altres coses, actos o usos. // Respon lo dit senyor que li plau ab que so que exira de les dites faltes se convertescha en sou de homens a cavall e estimes de cavall e en spies, ultra la quantitat del dit do e quel escriba de racio sia ab los diputats ensemps al acte del compte de les faltes si eser hi volra e que non haia alcun salari. P. Conesa.

Item quels clavaris e deputats elegidos per lo dit braç sien mudats anualment en axi quels dits offici duren cascun per I any tan solament. E que continuament per tot lo temps de la dita proferta hi sien II de Valencia e dos de la ciutat de Xativa e viles Reyals del Regne de Valencia sots, en lo primer any en Jacme de Claramunt ciutadà de Valencia per deputat, e en Francesch Marrades ciutadà de la dita ciutat per clavari, e quel dit clavari reeba tota la moneda pertanyent pagar a tot lo dit braç de Ciutats e viles en la present proferta. Item en lo dit primer any sien deputats per la ciutat de Xativa en Ffrancisco Carbonell ciutadà de Xativa, e per les viles Reyals del dit Regne Marcho Loguet vehin la villa de Algezira, e en lo subsegüent any sien elets II deputats ço es I per la vila de Morella e altre per la villa de Murvedre. En lo altre temps de la dita proferta sien elets deputats ço es I, per la ciutat de Xativa e altre per la vila de Borriana. E com la vila de Morella haia les primeres veus en cort apres les ciutats e per consegüent deguets elegir deputat per si mateixa en lo primer any, mas considerada la distancia qui es de la dita vila a les fronteres del dit Regne, en les quals los dits deputats an a estar la maior partida del any e la celeritat de les affers de la guerra a pregaries de les dites ciutats o messatgers de la dita vila volen donar loch quels dits affers haien degut acabament sens perjudici de la dita universitat o villa, an consentit e consenten que la electio de les dits deputats sia feta per la forma dessus declarada, protestant que per la present eleccio e consentiments alcun perjudici o lesio a la dita vila o libertats de aquella en posteritat ne en altra manera no sia feit o engendrat ans tot son dret li romangue seu e illes en totes coses e per tots axi

com era ans de la present eleccio e consentiment. // Respon lo dit senyor que li plau.

Item que vos senyor e la senyora regina o lo senyor Duch ne capita o capitans o lochtinent vostre o alcun altre official vostre o lur, ne alcun dells no haiats res a ffer ne saber ne ordonar en les coses en los presents capitols contengudes o en alcuna de aquells mas totes les dites coser sien fetes e ordenades per los dits deputats e segons que els volran e ordenaran e que als dits deputats o clavaris ne alcu daquells, no puxa eser feta inquisicio alcuna per vos senyor ne per la dita senyora regina ne per lo senyor Duch o capita o capitans o lochtinent vostre o alcun daquells o per officials vostres e lurs ne per alcuna altra persona en loch vostre o lur ne per comissio vestra o de aquells. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item quel dits deputats, los quals son presents en la cort juren en poder del dits III braços del Regne de Valencia en la present cort en poder del governador o portant veus de aquell o de son lochtinent en Regne de Valencia per nostre senyor deu e per los sants IIII evangelis de aquell de lurs mans corporalment tocats per be e leyalment se hauran en eles dites coses e que de aquelles retran verdader, bo e leyal compte a aquelles persones qui per los dits III braços hi son o seran elets e deputades e no a alcuna altra persona, lo qual compte retran en dins la ciutat de Valencia sots de VI en VI mesos si e segons que per les dites persones al dit compte deputades o deputedores sien requestes. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que los ciutadans de les ciutats e vehins de les viles e lochs reyalis del dit Regne paguen e contribuïschen en e per rao de la dita ajuda o proferta ab la universitat o comu de la ciutat, vila o loch reyal hon tendran lur domicili o cap maior en lo temps del atorgament de la dita proferta axí per ço que han e hauran en dins lo dit temps en les dites ciutats, viles o lochs reyalis o termes daquells. Com encara per tots bens e possessions que haien o hauran en quals sevols altres lochs, termes o partides. E per la dita ajuda o proferta no paguen o sien tenguts pagar o sien tenguts contribuir ab altres braços de la dita cort, si donchs los bens dels dits ciutadans o vehins de les dites ciutats, viles o lochs reyalis no eren de general contribucio de altra ciutat, vila o loch dins los termes de la qual los dits bens e possessions dels dits ciutadans o homens de viles son e seran constituïts o situats com aço sia fundat en vera justicia e egualtat. E aço mateix sia servat en los vehins habitants en los lochs de prelatos e persones ecclesiastiches e de richs homens e generosos per tolre altercacio e questio contra los braços del dit regne. // Respon lo dit senyor rey que li plau. P. Conesa.

Item quels homens e vasalls de los ciutadans e dels homens de les dites viles o lochs reyalis paguen e contribuïschen e pagar e contribuir sien tenguts per rao de la present proferta o ajuda sots los homens e vasalls dels dits ciutadans ab la ciutat don lur senyor sera ciutada, e los ho-

mens dels vehins de les dites viles e lochs reyals ab la vila o loch real don lo lur senyor sera vehi o habitador, si donchs los lochs o alqueries de les dits ciutadans o de homens de viles e los habitants en los dits lochs e alqueries no eren de general contribucio de altra ciutat, vila o loch dins los termes de la qual los dits lochs o alqueries de ciutadans o de homens de viles o lochs reyals son o seran constituït e situats. // Respon lo dit senyor Rey que li plau. P. Conesa.

Item quel dit sou sia donat tan solament a aquelles persones sufficients que ab los cavalls o roçins feren mostre e no a alcuna altra. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que si alcu dels dits homens a cavall asoldeïats se partira del loch qui assignat li sera per frontera sine ab licencia del capita general o lochtinent vostre ensemps ab los dits deputats o ab I daquells e ab tan evident e necessaria que perda lo sou de I mes de tots los cavalls e roçins que en lo dit sou rendra e de tant de temps com sera absent del dit loch a aquell assignat e ultra aço perda lo cavall e les armes lo qual sou e preu de cavalls e roçins e armes sia conservat per los dits clavaris a ordenacio dels dits deputats en sou de homens a cavall o en stimes de cavalls o en altres messions necessaries a coneguda dels dits deputats. // Respon lo dits senyor que li plau. P. Conesa.

Item que a alcu no sia donat sou ne feyt compte de sou dementre que sera eb sa casa o alberch, mes del dia avant que parta de son alberch per anar en servey de la dita guerra, le sia feyt compte e pagat lo dit sou tro sia tornat en sa casa si donchs no tenia son domicili o alberch en la frontera e quel capita o lochtinent vostre ab los deputats conegues que alli li fos donat sou en tot o en partida. Empero si alcu haura feta mostra ab sos cavalls e roçins restara per falta de no haver sou sia li feyt compte de sou del die a avant que la dita mostra sia feyta e reebuda. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que vos senyor nils senyors Reyna e Duch e alcu de vos ne lo dit capita o lochtinent vostre o altre per vos o per ells durant lo temps de la dita ajuda o proferta no puxats ne puxen citar convocar, apellar o demanar, ne fer venir devant vos o els, ne ajustar los dits clavaris, deputats o alcu daquells per res dels officis de la dita ajuda o proferta, ordenacio e administracio de aquella ans cascun dels dits clavaris, deputats entena en aquelles coses e affers als quals sera elet, per ço que la administracio de aquells no puxa ser torbada ne mudada. E aço jurats vos senyor e la dita senyora Reina e vostre consell. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que vos senyor ne la senyora reyna ne lo senyor duch o alcun de vos, ne altre per vos e por ells, no faciats ne puxats fer lexa o gracia, composicio o avenença alcuna, allongament o sobresehiment per qualsevol cas, causa, manera o rao a alcun Regne, principat o braç o universitat, persona o persones singulars deço que en la present proferta o ajuda lus pertanya pagar en les dits CCL mil llibres per tal que la dita aju-

da o proferta no sia disminuïda. E que aço jurets vos e la dita senyora rehina e lo vostre consell. E si feta es o sera que aytal lexa o gracia o avenencia o composicio sia e valga per no feyta e alcu no sia tengut ne puxa ser forçat o costret pagar en aquella. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que en o per la dita present proferta o ajuda I braç per altre ne una universitat per altra, ne I singular e braç per altre no sia o puxa ser costret, marchat o penyorat mas sia feta execucio per los dits clavaris o per lo governador general o portant veus de aquell o lurs lochtinents o altres oficials quals se vol, si e quant requestes seran per los dits clavaris sumariament e de pla e sens pleyt e sens scrit e solament de una paraula tota apellacio remoguda, tot orde judiciari e solemnitat judicial messes contra aquella universitat e singulars de aquella que hauran alcuna cosa per rao de la dita proferta o ajuda e totes excepcions, scusacions e deffensions axi de dret com de feyt a part posades sots per tot so enquerent que acusan per rao de la dita ajuda o proferta e per les messions en sa culpa e necligencia fahedores. // Respon lo dit senyor que li plau ab pero que ahia compliment al dit do. P. Conesa.

Item que durant lo temps de la dita proferta o ajuda ne dins X anys apres següents per vos senyor ne per la senyora rehina ne per lo senyor Duch, ne per oficial commissari o delegat ne consellador, instigador, ni scriva de tresoraria o altre, ne alcuna altra persona de qualsevol condicio en alcuna ciutat, vila o loch del dit braç per ocasio de qualsevol crims, accesses o penes per qualsevol de les dites ciutat, viles o lochs o singulars de aquells comeses per ocasio de la dita gracia o en altra manera ans tots los dits crims e penes tro a die de huy comeses sien remeses, absoltes e definides e que daçi avant de tots crims excesses e penes cometidores per qual se vol de les dites universitats o singulars de aquelles coneguen e haïen a coneixer los ordinaris de les universitats damunt dites. E si de feyt alcunes comissions seren feytes de les dites coses o alcuna de aquelles, i aquelles ipso facto sien nulles, casses, irrites e vanes e aço jurats e prometats vos senyor e la dita senyora rehina e vostre consell. // Respon lo dit senyor rey que li plau exceptat crim de que sia deguda pena de mort principalment. P. Conesa.

Item que si durant lo temps de la present proferta o ajuda, pau o treua sera feta entre vos senyor e lo rey de Castilla e la dita guerra cessara per qualquier manera que en continent ipso facto la present ajuda o proferta çes e deïa cessar en tot çàs del die avant que la dita pau o treua sera feyta o del die o temps avant que la dita guerra cessara. // Respon lo senyor rey que li plau que en cas que la treua sia pus longa quel temps del do que la ajuda çes de tot en tot. Empero que si la treua es menor del dit temps del do, que aytant be haïa a cessar, pero si dins lo dit temps de la ajuda torna la guerra ques puxa tornar a cullir per tot lo temps que ahura cessat per quant en la gracia segons forma dels capitols de la proferta. P. Conesa.



Item que durant lo temps de la dita proferta a les dites universitats Reyals e a qualsevol de aquelles o singular lurs, alcuna cosa no sia o puxa ser demandada o presa en general o en singular ne en special per vos senyor o per la senyora Reyna ne per lo senyor Duch o per alcu de vos, ne per altre qualsevol persona en nom, loch o veu de vos senyor o dels dits senyors Reyna e Duch, pregant e emprant, demanant, notifficant, significant, requirent, protestant o appellat ne en altra manera per gracia do o prestech, favoresa, talla, inductio, collecta e obligacio per altra qualsevol necessitat, causa o rao que puxa entrevenir os entrevinga. // Respon lo dit senyor rey que li plau per via de força ni que valla força. P. Conesa.

Item que totes les decimes per nostre senyor lo Papa a vos senyor atorgades e atorgadores durant lo temps de la dita proferta o ajuda sien meses e convertides per vos senyor a consell dels deputats en sou de homens a cavall, stimes de cavals o altres coses necessaries a prosecucio de la dita guerra. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item senyor lo braç de ciutats del dit Regne fa e enten fer la dita proferta o ajuda sots la forma, maneres e condicions en los present capitols contengudes e expresades. Encara sots la forma, maneres e condicions que en los altres capitols per lo dit braç ensemps ab los dits II braços ecclesiastich e militar e ab qualsevol dels dits II braços concordament ordenades e ordenadores en la present cort, ultra los presents capitols expresades, posades seran en no en altra manera. // Respon lo senyor rey segons la manera que ha respost als precedents II capitols. P. Conesa.

Item que durant lo temps de la proferta o ajuda la qual se fa en la present cort per rao de la present guerra de Castella, tota ost e cavalcada e reemço de aquella ces e deia cessar en tot cas e en tota manera exceptat en cas que vos senyor personalment vos haguessets a combatre ab vostres enemichs en o dins lo regne de Valencia o fronteres de aquell o en cas que alcun loch del dit regne fos per enemichs assetiat e combatut ab geysns o trabuchs, car en los dits II casos o alcu de aquels les dites universitats nos scusen nis entenen escusar de la dita ost o cavalcada estar. // Respon lo dit seyor que li plau exceptat per execucio de justicia en los casos que tenguts ne son. P. Conesa.

Item com la deffensio del dit Regne de Valencia deie ser feta generalmente per tots los habitants en aquella com esguarda la utilitat de tot lo dit Règne, supliquen per ço que en cas que ost o cavalcada haguets a ser feta en alcuna partida del dit regne, aquella sia feta generalment per tots los havitants en lo Regne damunt dit, axi per prelats de orde de cavaleria com per nobles homens, cavallers e generosos e vasalls e homens lurs, e homens e vasalls de persones ecclesiastiches com per ciutadans e homens de viles e vasalls lurs. E si tots no seran la dita ost e cavalcada realment e de fet alcuna universitat de ciutat, vila o loch reyal e singulars de aquella no sien tenguts fer aquella ne puxen ser

forçat o destrets, sino si e segons quels dits prelats de orde de cavalleria, rics homens, cavallers e generosos e vasalls lurs. E encara si e segons los homens e vassals de la Esgleya seran o sean forçats e destrets e no en altra manera, ans si manaments o destrets eren fets en contrari aquels les dites universitats reyls o singulars de aquelles no sien tenguts obeir e observar e per la inobediencia dels dits manaments no sien o puxen eser encorreguts en alcuna pena de seguiment de fealtat o altre qualsevol e que a vos senyor placia jurar de servir e de fer servir e complir les dites coses. // Respon lo dit senyor que li plau que ell nols men en ost ni en cavalcada sino en los casos de precedent capitol en les quals coses si el senyor rey mana general ost e cavalcada qui vagen tots, si donchs special privilegi dels dits casos no havien. P. Conesa.

Item senyor com moltes devegadas se sia sdevengut que alcun deputat a estar en la frontera ab cavals o roçins han preses e asi tomades alcunes atzembles per portar lurs arneses e coses de les quals han alguns asi ratengudes sens alcuna paga o satisfaccio que no han feta e altres lexades anar apres, que sen sou servits sens que nols paguen sino a rao de XII diners per dia e altres vegades sens paga de la qual se segueix gran dampnatge a aquels de qui son les dites atzembles, ço que no deu ser sofert, supliquen per ço que per vos senyor sia proveit e ordenat que alcun soldador o altre deputat a anar o estar en la frontera no gos anar o presumescha pendre o si pendre alcuna atzemble per alcuna manera o rao per força de aquell del qual sea la dita atzemble. E si lo contraria sera feyta puxa ser contrastat de fet ab armes o per altra qualsevol manera per aquell de qui sera la dita atzemble o per altres volents ajudar a aquell sens encorriments de alcuna pena. Empero los justicies o jurats de qualsevol ciutat, vila o loch del dit regne si e quant requestes fan per los dits soldadors donen e haien a donar als soldados de la frontera los quals no hauran vasalls o homens en o dins lo Regne de Valencia compliment de atzembles per portar lurs arneses o coses si los dits soldados empero donaran o aseguraran convenientemen de restituir e tornar les dites atzembles a aquels de qui seran o a aquells qui els volran e II sols, per atzembles per cascun dia ultra la provisio de la dita atzemble. Mas a alcun altre soldador qui haura vasalls o homens en o dins Regne de Valencia no sien donades o liurades alcunes atzembles mas si alcun soldador qui haura vasall o homens en o dins lo dit Regne o alguna altra persona qui no sera soldado volran atzembles vinguesen ab aquels dels quals seran les dites atzembles e no les puxen haver o pendre contra voler de aquells dels quals seran les dites atzembles car moltes vegades sesdeve quels soldados havents homens o vasalls en o dins lo dit Regne lexen les atzembles dels lurs homens e prenen les de los homens strany so que no deu ser consentit. // Respon lo senyor rey que li plau que nengu no gos pendre atzemble per sa propia auctoritat ans le haia haver per ma del Governador o portant veu daquell o son lochtinent o per ma del ordinari de cascun loch en les ha mena o les haura pres e siles

pren per sa propia auctoritat tant com es lo preu o valer de les atzembles, lo qual sia retengut del sou de aquell qui les pendra. E que sia donat a la atzemble per dia XII diners e la messio. E que lo dit Governador e alcun ordinari no puxa o deia assignar atzembles de aquels de les ciutats e viles reynals qui poden haver de si mateix ni aytanpoch per los deles ciutat o viles no puga hom pendre atzemble de barons ni de cavallers mentre ni haia de les ciutats e viles. P. Conesa.

Item que totes e sengles donacions, vendes, alienacions, transportacions, cambis o permutacions fetes de qualsevol ciutat, viles, lochs, castels, jurisdiccions, mer imperi, sens ost, cavalcada e reemço de aquelles o altres drets reynals los quals no podien o devien ser separats de la reyal corona sien revocades cassades, e anulades e venides e retornades a la dita reyal corona, segons que eren e solien ser en los temps passats provehint e ordenant que daçi avant venda, alienacio, donacio, cambi, permutacio, transportacio, e impignoracio de les dites coses o alcunes de aquelles no sia e puxa scr feta. E si feta sera, sia hauda e valga per no feta. Empero que vos senyor siats tenguts satisfaccir restituir e pagar de ço del vostre, tot ço que per les dites coses es estat a vos donat e liurat o cobrat. E que les dites coses sien fetes dins V anys continuament comptadors apres que pau o longa treua de X anys sera feta entre vos senyor e lo Rey de Castella, cor per la separacio de les dites coses se sia seguit e es seguisha dampnatge e mingua de la dita reyal corona e per restituir e tornar les dites coses a la dita corona real se seguiria honor e utilitat e per tal que les dites coses mils sien servades e complides sia merce vostre senyor jurar que servarets e complirets les coses en lo dit capitol contengudes e expressades. // Respon lo dit senyor que li plau de cobrar totes les dites coses que contra fur e privilegi sien vendides, empenyorades e alienades per qualsevol rao e aço en aquel temps, manera e forma que fer se pora. P. Conesa.

Item senyor com moltes e diverses vegades se sia sdevengut que alguns prelats, rics homens, cavallers e altres, havents questio e contrast ab alcuna universitat de les ciutats, viles e lochs reynals del Regne de Valencia per rao de emprius, divisio de termes o per altres raons diverses haien fetes ajustades de companyes de cavall o de peu contra aquella universitat ab la qual havien questio e contrast de la qual cosa fos seguida mingua e desonor e alcunes de les dites universitats es poria huy e avant seguir dampnatge e perill. La qual cosa vos senyor no devets consentir ans devets fer deffendre e provehir e fer deffeses dels dites universitats reynals axi com los dits prelats, rics homens, cavallers e altres deffenen los lurs lochs, per ço senyor les universitats de les dites ciutats, viles e lochs reynals del dit Regne humilment supliquen que per vos senyor sia provehit, atorgat e ordenat que si alcun prelat, rich home, cavaller o altre fora ajustany de companya domens a cavall o de peu contra alcuna de les dites universitats, aquella universitat contra la qual la dita ajustayll se fera puxa licitament defendre e haver en sa ajuda qual-

sevol universitat e persones qui ajudar li volran. E cascuna de les dites universitats en general o en especial puxen ajudar e defendre lícitament ab armes e per totes altres maneres que volram e ben lus sera a aquella universitat o terme de aquella o lurs drets contra la qual la dita ajustayll o perill se fara e aço sens encorrimient de alcuna pena com per la deffensio dels drets e libertats de les dites universitats reyalas se seguescha honor e utilitat a la vestra senyoria. // Respon lo dit senyor que en cas que ajustalles sia feita per alcun prelat, ríchs home, cavaller o generos contra ciutat, vila o loch reyal del Regne de Valencia, la dita ciutat, vila o loch contra la qual la ajustalla se fara requirent o notificant al Governador o portant veus de aquell en Regne de Valencia, feyta la dita requesta o notificacio lo dit governador o portant veus haia en continent si be li sia vist fahedor e haver les ost de les lochs qui pus propi hi seran e tots si toten hi son ab les quals sie en ajuda e deffensio de la universitat contra la qual lo dit ajust sera feyt. E en ajuda de aquella e per punir lo mal feytor. P. Conesa.

Item com per privilegis e provisions reyalas sia provehit e ordenat que en alcun loch del Regne de Valencia no sien sostenguts o receptats alguns bandeiatas o alguns prelats, ríchs homens, cavallers e altres homens nunca en lurs lochs o castells contra los dits privilegis e provisions reyalas sostenguen publicament en lurs viles, Eglesies e lochs los dits bandeiatas de las quals fiús son requestes alcuna remission no valen fer per la qual rao justicia moltes vegades es amagada e perduda per ço supliquen que per vos senyor sia neçat als dits havent meri imperi de qualquier dignitat, condicio o stament sien quels dits bandeiatas sostenguen o recepten en lurs luchs o termes, ans si requestes seran fassen remissio dels dits bandeiatas als ordinaris per los quals los dits bandeiatas seran banyts. En altra manera quel governador general del dit Regne o son portant veus o lochtinent de aquels o los dits ordinaris de les dites ciutats o viles reyalas puxen traure aquells lícitament de les lochs o termes en los dits bandeiatas seran atrobats o sostenguts e aço per força darmes o per altres qualsevol maneres que ben vist los sera. // Respon lo senyor rey qui sera servit fur e privilegi de Valencia e cascun aytant empero con la dita questio pot derogar a fur e privilegi.

Item senyor com per les inquisicions les quals vos senyor feyts fer en les ciutats, viles e lochs reyalas del regne vostre de Valencia per mero offici contra los ordinaris e altres oficials de les dites ciutats e viles, tinents lochs e escrivans lurs, corredors o saigs del dit regne se segueschen moltes e diverses messions, dampnatges e deppesses a cascun de les dits ordinaris, oficials o tinents lochs o scrivans lurs e als dits corredors o saigs per ço com los jutges inquisidors prenen aquels en persona tro que han donada firmança de dret o caplevadors o los lurs persones e fan fer a aquells moltes depeses axi com advocats, procuradors com scrivans de la dita inquisicio axi que ab gran afeyn en les demes universitats se atroba qui vulla regir los dits officis ordinaris sino ab grans for-

ges e manaments penals fets a aquels qui elets son als dits officis, car com los dits officials no haguessen carrega o affayn sino que pagassen les messions quis seran en la dita inquisicio sies e seria a els massa gran carrech, en tant que per tal que als dits officis no sien elets no puxen ser forçats de usar aquels tots los homens ciutadans e homens de viles que als dits officis eren elets alleguen e porten corona palesament per la qual rao al regiment dels dits officis alcunes vegades son elets tals persones que non serien elets ne anomenades si aquels que per occasio de la dita inquisicio aleguen corona porian eser elets e costrets usar dels dits officis de la qual cosa se segueix ruina e dampnatge a les universitats de les dites ciutats e viles a als habitants en aquelles e per fer les dites inquisicions se seguescha poca utilitat e emolument als inquisidors e scrivans, suppliquen per ço que per vos senyor les dites inquisicions de mer offici sien remeses absoltes e definides axi de temps passats com del sdevenidor, provehint e ordenant que les inquisicions les quals se faran requesta de part contra los dessus dits ordinaris, oficial o tinent loch e de aquels corredors o saigs sien feyts os haien a fer si en tot cas o en tota manera devant e per lo jutge ordinari de cascuna vila., ciutat o loch en lo qual lo oficial contra lo qual sera requesta la dita inquisicio haura usat, regit o administrat son offici. Empero senyor sia per vos provehit e ordonat que cascun dels dits ordinaris, Mustaçaf o lochtinent de aquels en la ciutat, vila o loch reyal del regne on hauran administrar o regir lo dit lur offici, tinguen taula per els dits comptadors apres quel offici de aquel sera finit per tal que aquels stiguen a dret e rao clamors segons forma del privilegi antich. // Respon lo dit senyor que no es rao que ell perda son poder que li pertany sobre les dites inquisicions de fur e de rao pero de les inquisicions del temps passat lo senyor rey graciosament en favor de les universitats les ho remet. P. Conesa.

Item com per privilegi a la ciutat e regne de Valencia atorgat sie, provehit e ordonat que al governador o procurador general de vos dits senyor no sia donada o pagada cena El alt Inffant Don Ferrando general governador de vostres regnes e terres deça mar haia presa e levada cena de alcunes viles e lochs reyal e altres no realenchs del dit regne, exhigin e facent exhigir aquella, per capcio de penyores e distribucio de aquelles no contrastant lo dit privilegi en lesio del dit privilegi e manifest de les dites ciutats, viles e lochs reyal e altres no realenchs, suppliquen perço que per vos senyor lo dit greuge sia reparat e provehit e ordonat e declarat que daçi avant cena alcuna no sia donada a alcu sino tant solament a vos senyor e en vostra presencia per alcuna universitat, vila e loch reyal o altre del dit regne de Valencia com cena se de e es deia donar per visitacio que vos senyor fets en la vila o loch a la qual la dita cena es demanada. // Respon lo dit senyor que esgardant los importables casos que han soferts les dites universitats e no res liensys que les dites cenas son anexas a la primogenitura e per altres

rahons iuxtes e rahanables li plau que les dites cenes no sien preses sino per ell e son primogenit tant solament. P. Conesa.

Item senyor com voltes devegadas sesprengan que una persona comana e a altra diverses coses e mercaderies per portar aquelles a diverses parts sens que protestacio alcuna no li sia e en los lochs on se paga leuda, peatge o altres drets es fet contrast o questio als portants les dites coses e mercaderies de la qual cosa senyor se seguexen messions e trebals, sia provehit e ordonat en la forma seguent. Primerament si alcu porta ab si alcunes coses o mercaderies e allegara eser franch de les dites leuda, peatge o daltres drets per rao de les sues coses o mercaderies e no tendra ab si cadonchs o en aquella aia carta de franquea sia dat e assignat a aquell convinent terme o die cert segons la lunyea de la ciutat, vila o loch don aquell sera dins lo qual die haia mostrada la dita franquea e entre tant leix penyora convinent per la dita leuda, peatge, portatge e altres drets dels quals no haura mostrada la dita franquea. Item si alcu portara ab si mercaderies o coses daltre qui sera daquella mateixa ciutat, vila o loch o de aquella mateixa franqueça e libertat don sera lo dit portant les dites coses o mercaderies e no haura o portara ab si carta de franquea e procuracio de aquell del qual seran les dites coses o mercaderies pusca jurar e jur, sis volra que aquelles coses o mercaderies son de persona francha e excepta de pagar leuda, peatge, portatge e altres drets seran demanats. E fet lo dit segrement les dites coses o mercaderies passen franchament e sens ambares o contrast de alcu e sens pagar la dita leuda, peatge, portatge e altres drets axi com si lo dit portant les dites coses o mercaderies hauria e mostrara realment e de feyt carta de procuracio e franquea del senyor de les dites coses e mercaderies. // Respon lo dit senyor que quant al primer cap del dit capitol que li plau, quant al segon cap del dit capitol que al portant la dita mercaderia, quis diu ser de hom privilegiat no revocha hom en dupte lo privilegi de aquell de quis diu ser la dita mercaderia, mas solament sies sua, sos no que en aquell cas sia stat al seguiment de aquell qui la portara pero sia salvat dret al leuder sil pot reprendre de falsia e aquell no puxa reprendre. P. Conesa.

Item que al dit braç de ciutats e viles reyals sia restituit e pagat per los dits clavaris ab albaran dels dits diputats tot so quel dit braç en servey de la dita gracia del mes de agost pus pro passat a ença es estat basteyt o prestat e que aço lo dit braç se puxa licitament retenir. // Respon lo dit senyor que no es rao que la quantitat damunt dita se retenga de la present ajuda la qual se fa a la defensio de la cosa publica e per los fets sdevenidors segons que en lo capitol es contengut, pero si lo senyor rey no degudament o en aqualquier manera ha res a tornar o a pres res de nengu ell es aparellat de tot poder de tornar ho mas aquesta moneda vos pertany distribuir a ell mas ab cort.

Item que per vos senyor ne per la senyora reyna ne per lo senyor duch o altre de vos o per alcun official vostre o lur alcun hom de les

dites ciutats e viles reals dessus dites no sia o puxa ser destret o forçat anar contra son voles en alcuna moneda faedora durant lo temps de la present proferta. // Respon lo dit senyor que li plau, exceptat de aquels dequi ha acostumat. P. Conesa.

Item si alcunes duptes o contrast entrevendran en los presents capitols o alcu de aquels los dits duptes o contrast en tant com tocara lo dit braç o singular universitats de aquell sien declarats, interpretats e corregits una vegada e moltes per los dits diputats e clavaris del dit braç o per la maior partida de aquels concordamente a consell dels consellers elets per lo dit braç. // Respon lo senyor Rey que li plau, sol que la interpretacio no puxa venir en disminucio del do.

Item lo dit braç protesta expresament que per la present ajuda ne per res contengut en los presents e damunt expressats capitols o alcunes daquels no sia puxa ser fet o engendrat alcun prejudici o lesio o concessions a furs, privilegis, libertats e franqueses del dit braç e singulars universitats e persones singulars de les dites universitats ne de lurs contribucio usan, lurs dites concessions furs e privilegis, libertats, franqueses e usos sien e stien en lur plena força e valor la present ajuda ne les dits capitols o les coses en aquels contengudes en alcuna manera o cosa no contrastat. // Respon lo senyor rey que li plau ni aytanpoch a prejudici seu. P. Conesa.

Item que totes e sengles coses en los presents capitols e dessus scrits contengudes e expressades sien per vos e per la dita senyora reyna e vostre consell tengudes e observades, fetes e complides, jurades, satisficades e confirmades ab acabament segons forma, conveniencia e tenor dels dits capitols. // Respon lo senyor rey que li plau segons les respostes sobre los dits capitols fetes. P. Conesa.

Item que en cas que la dita ajuda se hagues a ffer armada de mar quel capita de la dita armada haie a ser ordonat e elet per tots los diputats ordonats a la administracio de la dita ajuda per tots los III braços de la cort e vos senyor li haiats ordonat e ara li donets per la vostra jurisdiccio e poder sobre los ordonats de la dita armada segons que en semblants affers es acostumat. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que per los diputats de la dita ajuda puxen ser donats a tots aquels qui acordar se volran en armada de mar sis fa seus salaris o loguer segons lo que per la cort costre senyor tatxats a arbitri lur. E encara del guayn que façen durant lo temps por lo qual sien acordats e pagats per los dits diputats. E encara que si passat lo temps per lo qual serien acordats e pagats per los dits diputats, volien entrar en us aquels qui les dites galees menarien quels fos demanada licencia ab voluntat vostre senyor de tenir les dites. E al cas cossegant per II messos finit lo dit temps per lo qual sien estats acordats per lo general los dits corsaris assejarants segons que acostumat es e no fer mal a amichs de vos senyor. E que sean tornats dins los dits II mesos e pagants solament lo loguer

de la xurma de les dites gales e pach per los dits II mesos e per aytant com los tendrien per lur cossegar. // Respon lo dit senyor que li plau. P. Conesa.

Item que totes e sengles cartes e altres seguretats les quals per rao de les damunt dites coses o de qualsevol de aquelles seran fetes o sdevendran o pertanya fer sien donades o lurades al dit braç franques de dret de seguell o de tot altre qualsevol dret de scrivans o de altres qualsevol oficials de la vostra cort. // Respon lo senyor rey li plau. P. Conesa.

Com per lo senyor rey sia stat dit e menat que a tots los III braços del Regne de Valencia qui son en les present corts que ell entendia posar lo fet de la gracia present al juhi de deu per batalla entre lo dit senyor e lo rey de Castella faedora e que la dita batalla honorablement nes profitosa lo dit senyor no podria fer sens que per los dits III braços no fos anticipat e pagat so que als dits III braços pertanya pagar per VI mesos comptadors del primer die dabrill primer vienent a enant en e per aquelles LIII m. llibres de reyals les quals als dits III braços pertanya pagar en la proferta que fos feta en les presents corts per tots los braços de les presents corts. E lo dit senyor hagues pregats los dits III braços del dit Regne que la dita anticipacio volguessen fer per ço los dits III braços justats en la Esgleya de sancta Maria de Muntso a pregarics del dit senyor rey e a be de la cosa publica dimecres a VIII dies del mes de març en lany de la nativitat de nostre senyor MCCCLXIII volgien e ordenaren quels deputats dels dits III braços cullen e mixen cullir e fer cullir daçi per tot lo mes de maig primer vinent XXVI mil D. llibres de les dites LIII m. llibres sots cascun dels dits deputats de o per son braç la part que a son braç ne pertanya pagar. Empero si alcu dels dits braços o singulars persones o universitats de aquels no hauran pagat dins lo dit terme la part ques pertanya pagar en les dites XXV m.D. llibres quels dits deputats manleven e puxen manlevar la quantitat que per cascu restara a pagar de la dita quantitat a usura, mogubell o barates, les quals usures, mogubell o barates sien pagades pera quels dins lo dit terme no hauran pagada la dita sua part, les quals XXVI D. llibres sien distribuïdes e convertides per los dits diputats e a ordinacio de aquells en sou de homens a cavall e stimes de aquells en la forma seguent.

Primerament que si en cas que la dita batalla se faça, de la dita quantitat sien assoldejats homens a cavall del dit Regne de Valencia mentre que de sufficients si sien atrobats e vullen pendre o servir lo dit sou, dels quals empero ne sien elets e ordonats e romanguen continuament en deffensio de les fronteres del dit Regne CC homens a cavall.

Empero si lo capita e deputats del dit Regne de Valencia coneixen que en lo dit Regne sien necessaris los dits CC homens a cavall o mes o meyns aço sia lexat a arbitri, ordinacio e coneixença dels dits capita e deputats.



Item quels remanents homens a cavall sien tremezes e valen per seguir lo senyor rey en la dita batalla sis fara. En encars que la dita bataylla nos fara quels dits homens a cavall tornen servir en Regne de Valencia lo sou que pres hauran a ordinacio e en lo temps que per los dits capita e deputats sera ordenat.

Item que vos senyor sia feyt ab acabament que per tots los altres Regnes e Principat de Cathalunya sia feta semblant anticipacio pro rata de la quantitat que a cascun dels dits Regnes o Principat de Cathalunya pertany pagar en la dita general proferta o ajuda o si maior o millor la volen fer que ho façen.

Item quels VI florins que al dit senyor en son estats pagats de la dita proferta del Regne de Valencia e tota la quantitat que daçi per tot lo mes de maig primer vinent sera pagada en sou de homens a cavall, stimes dels dits cavalls sien compreses e enteses en les dits XXVI m.D. llibres o que sien abatuts de aquels a cascun per la part que li pertanya pagar.

Cum itaque facta obligatione et publicatione doni predicti sub formis, molis et conditionibus antedictis. Cum eret altera die et dicta curia ad nuc requiret comode conclusioni deduci Idem dominus Rex curiam ipsam ad diem lune crastinam continuat dictam providit et propimodo cum per bono et utilitate rei publice erent aliquod expedienda ante ipsius curie conclusionem fuit ipsa curia.

Qua die mercuri dicto anno a nativitate domini millesimo Trecentesimo tertio. Dominus Rex existens in ecclesia predicta Beate Marie dicte ville Montissoni, ubi erant omnes illi de curia tam prelati, et persone ecclesiastice quod barones milites et personis militaris, ac sindici universitarum Civitatum et villarum Regalium congregati, regratiatus fuit vobis placidis ipsis de curia domine sub sue rei publice sue factum, et ad prosecutionem guerre predictae, quod domo mediante ipse dominus Rex contendebat gentes armigeres congregare in multitudine copiosa et inire bellum contra inimicum suum Regis Castille qui sic proditore et inique guerram adversus ipsum dominum Regem suscitant iniquo bello suffragavit altissimo qui tam sue justicie prosequit ipse dominus Rex honorabiliter triumphare per consequens habebit pacis amenitas, et gentes sue intranquillitate sustulverunt. De inde iuravit tenere et servare constitutionis noviter factis in presenti curia generali. Et similiter iuravit capitula ordinata super dicto dono et etiam super aliquibus capitulis inter alia inscriptis suscepit in se executionis firmam quam tulit Reverendus dominus Tarrachonense archiepiscopus si fieret contra in ipsis capitulis expressata. Quibus sit pactis licenciavit ipsarum curiarum. Hoc expresse retento et omnibus in dicta curia adindi suum consensum presentibus ex hiis diem dominicam inclusive possit tractari et si omnibus deputatis per ipsam curiam concordantibus quecumque fierent ipsa curia perduravit ac si ipsa Curia licenciata nimie extitisset. Et etiam promissit dictus dominus Rex per eum prestiti iuramenti per providebit super omnibus gravaminibus et aliis supplicationibus sub oblati et offerendis

hunc ad dictam diem dominicam subsequentem. El mandavit etiam venerabili Ffranciscus Romee legum doctori vice cancellario suo inibi presenti per quacumque gravamina et alias supplicationis oblatos et oblata ac offerendos et offerenda videat et recognoscat diligenter et per et super eis provideat favorabiliter et benigne volens statuens et decernens ipse dominus Rex per omnia quod inde providebuntur et fiant hinc ad dictam diem dominicam herant illam remedio tandem efficaciam, quam haberent si in ipsa curia et ea durante factum provissa et concessa fuissent et tam prelati et persone ecclesiastice ac sindici, iconomi capitulorum quod barones, milites et sindici civitatum et villarum inibi presentes prestiterunt firman et assensum sum ad predicti quantitate eos tangerat vel tangere videratur predicta fuerunt hoc locis dictos et omne predictis presentibus ad hoc restibus et ad publicationem firmam consensum ipsum dicti domini Regis et aprobatorem et acceptationem omnium predictorum Reverendus in Christo patre et domino fratre Johanne Calleritano archiepiscopo Nobili Berengario de Apilia gerente vices gubernatoris in Cathalonia, Petro Boyl baiulo generali Regni Valentie, Dominico Cerdani justicie Aragonum militibus, Ffrancisco Roma legum doctoris vice cancellario, Galcerando de Palaciolo Licenciato in legibus promotore, Berengario de Relato thesaurario domine Regine Aragonum, Petro ça Costa baiulo generali Cathalonie consiliaris dicti domini Regis, Egidio de Liçano domicello Gubernatorem Minoricarum et Gondissaldo de Castroveri armorum vexeris ipsius domini Regis et pluribus aliis in multitudine copiosa.

Signum. Petri Dei gratia Regis Aragonum, Valentie, Maiorice, Sardinie et Corsice Comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritania. Qui hoc concedimus, firmamus et iuramus bulla nostra plumbea communi iubens.

ACA. Proceso de Cortes, 4.

SYLVIA ROMEU ALFARO